

კაჟა ეტჳისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული

გამომცემლობა „ანკვარსალი“
თბილისი 2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
სახობალო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

ტომი 86

2020

მთ. რედაქტორი

ტატა დიოსკურელი

მწერალი, მსოფლიო გრანპრის
მფლობელი, მარიკა ბარათა-
შვილის სახელობის პრემიის
ლაურეატი, საქართველოს
მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა
საერთაშორისო აკადემია
„ქალდეა-საქართველო“-ს
აკადემიკოსი

© ვაჟა ეგრისელი, 2020

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2020

თბილისი, 0186, ა. ჰოლიბაოვსკაინის №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-893-9 (86 ტომი)

* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხობის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ჟურნალების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ლექსების მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღექანადრა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაჰვილი“, ფილოზოფ ტიუტჩაევის ლექსები და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ლექსის მომცველი ერთტომეული – „იმჟნ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალმუნაბი“-ს ხუთტომეულის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, რომელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ძეგლია იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, რომელშიც 2500-ზე მეტი ლექსია დასტაბეჭდილი.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მენიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს გურაალთა, მენიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწეს ქართული კოეზიის რაინდის, საქართველოს გურაალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაკტიონ ტაბიძის პრემიების დაურებატის, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დენკანის მედლისა და „დიოსკურია 2005“-ის, მშვიდობის ოქროს პარსკვლავისა და მშვიდობის დროშის ორდენის მფლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს გურაალთა მენიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-ს პრეზიდენტის, საქართველოს ეროვნული და ვაზისის საერო-სამენიერო აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტის,

ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზიდი-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტგვერდიანი ტომეშვილების „კოლხური უსალგუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური უსალგუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემა. გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზიდენტის ხუთასზე მეტგვერდიანი, უმაღლეს პოლიტიკურ დონეზე შესრულებული ტომეშვი. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსალგუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადასრულებული დასაბეჭდად ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ანთოლოგიური, აბრეშვი, პრეზიდენტის მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პოეტების, მმართველობისა და საზოგადო მოღვაწეების (ათასამდე ავტორი) წიგნების (მონოგრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პოეტი, ქართული პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსალგუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მეუღლე – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილი. იგი – მმართველობისა და ორი და).

პოეტის ასტრომეული „კოსმიური პოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუსეთში აკაკის და ბალაქტიონს, ღმერთი არ მიუყენს რომ შებადარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონსაც, რომ აზანზარებს წუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა პოეტის ზღაპრული კოსმიური „უსაღმუნებოს“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტბვერდინანი „ბაჯალო“, ოქროს ყდაში ჩასმული, ოცდაათტომეული წავიკითხე, ჩემი ძველი აზრი რადიკალურად უარყვავი და... დღეს ძველის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვაჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აკაკის, არც ბალაქტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე პოეტს არა ჰბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არმის ჭალაში მგბარი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, პელაგმა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელწვივის, აიეტის ხელით დარგული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადავვიდ ტოტეზე, პოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მაგიერ თავისი „კოლხური უსაღმუნებოს“ იბაგმიუვლომელი ასტრომეული ლაკიდა და ბაანცოცხლა, მიძინებული, ღავიწყების ნაცარმომილი, არა მარტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათტომეულზე მეტ საუკუნოვანი მითებით, ღებნდებითა და საოცრებებით დახუნდული ისტორია, რაც კომერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძველის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუკითხავი.

100-ტომეული... ძველის ბაჩნის დიდან, XXI საუკუნის რიქრაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი პოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუძენია დღემდე...“

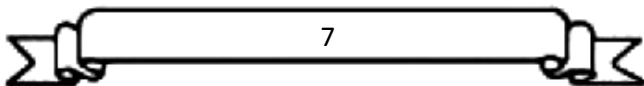
კოსმოსში კი...

დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გგულეშავი მისწოლია... მათ იცინან იმ ოწყება დღემდევის ისტორია“.

ბულნაზ ხარაიჭვილი

პოეტი, ბალაქტიონ ტაბიკის პრემიის ლაურეატი, ჯუმბერ ლეჟავას სახელობის მეცნიერებათა საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი

„ბულცოვად შხხვდი ყოველ ძეხას, ყოველ კახეხას.“

ა. პუშკინი

წინასიტყვაობის მაბიჟრ

(გაგრძელება)

დიდო კოლხო მგოსანო, ქედმაღლობა შენი ლექსებისა მისაღებია საზოგადოებისათვის, რადგან, როგორც პოეტი, შენ თვითონ ხარ მისაღები და სათაყვანო ერისთვის. თვით შენი პოეზიის ქედმაღლობას ჩვენ სულ სხვა კონტექსტში ვგებულობთ და აღვიქვამთ. ვაჟა-ფშაველამ შემდეგ ვაჟა ეგრისელი, ალბათ, ერთადერთია ბუნებასთან შეზრდილი, მაგრამ როგორც პიროვნება არ გვინდა იყო ერთი... რადგან ქართველი ერისთვის თქვენისთანა პოეტის, რაინდის, კოლხეთიდან აფრენილი არწივის ერთეულის როლში დანახვა, დასანანია. – თქვეს აღფრთოვანებით ქედებმა, ხოლო შემდეგ –

„გვიანობამდე ღრეობდნენ მთები,

– მერე პოეტის სიყვარულით

დაღლილნი,

მიეყარნენ –

ზღვის ნაპირზე დასაძინებლად“...

ზღვის ნაპირზე დაყრილ მთებს ნაზად ჩაუქროლა, თითქოს მოეფერა – თან პოეტის ახალი სურათი თვალწინ აუფრიალა და ომახიანად შესძახა მათ.

ხედავთ ღელავს ენგური, კლდეებს ეხეთქება გაშმაგებით, სალი კლდიდან კი კოლხეთის წუხილი ჟონავს და ეს აშკარად ჩანს პოეტის გამოსედვაში.

„თვალეები უჩვეულო ხედვით,

სამშობლოსათვის,

სიყვარულისთვის,

მეგობრობისთვის,

ჩამწყვდეულია დიღეგში ფრთხილად

და ადევთ გისოსოსები

წამწამების,

ასე უძილონი და

ნაწამები

ელთან დიღას“...

სიოს დიდი სურვილი აქვს პოეტისთვის შექმნას ლამაზი, საამური დილა, მაგრამ საი-

დანდაც ყური მოკრა – შევაჯახებდი პოეზიის დიდ ტალღას და გავაპობდი ოკეანის შუაში აღმართულ რიფების ერთიან „ჯაჭვს“.

– ოო, ეს ურთულესი ოცნებაა, რადგან რიფები გადაჭიმულია დიდ ტერიტორიაზე, ხოლო ოკეანის ფსკერის თვალუწვდენელი ნაწილი ვაკე რელიეფის მქონე ქვაბულებს უკავია. ხმელეთის მსგავსად აქაცაა ბრტყელი და ბორცვიანი ადგილები. ოკეანის თბილი წყლის მცირე სიღრმეში კოლონიებად ცხოვრობენ ზღვის ორგანიზმები, ყველაზე მეტი ღრმული წყნარ ოკეანეშია, აქ ხშირად იცის მიწისძვრა, რომელიც საშიშია სიცოცხლისათვის, ამიტომ ასე გამოუცნობი თვალებით კი არა, უფრო რბილად შეხედე და აღიქვი ცხოვრება. ვეშაპის სიძლიერის ნამდვილად არა ხარ, ფიქრშიუწვდომელ ცის სიშორეში ნუ დგახარ, თორემ შეიძლება შუბლი და გულიც დაგეპარდოს (დაგებეროს) ცაცხვის, ნეკერჩხლის, მუხის ფოთლებივით – იყო მტკიცედ თქმული ზეციდან... მაგრამ პოეტი ამ დარიგების შემდეგაც – „რაა ცხოვრება ღელვის გარეშე?..“

ღელვაც არის და ღელვაც, – არ გაუჩუმდნენ სალი კლდეები.

– ცხოვრებაში ადამიანი ყოველთვის უნდა ფიქრობდეს –

„... ავაგიზგიზოთ სიკეთის და რწმენის კოცონი“...

ამბობს გულლიად და მედგრად...

პოეტს მხარი აუბეს ზღვიდან ამალღებულმა ტალღებმა და მკაცრად გადმოსძახეს: იყუჩეთ თორემ მგოსანი –

„მარადის ცისკენ ფრთებაწურული,
მოფრინდებიან ოცნებათა შავი მერნები.
გაშმაგდება და აღვირს გადაწყვეტს
მისი სურვილი
და ღრმა სულიდან
ამოხეთქავს ხმა შადრევნებად“.

ნეტავ რა ხდება? – იკითხეს გაკვირვებით ვარსკვლავეთიდან, – თქვენ, ხომ იცით, პოეტისთვის არ არსებობს შორეული დრო და მანძილი, ის პოეზიის სამყაროში, როგორც დიდი ვაჟას მემკვიდრე, შემოვდა უძველესი კოლხური, მთვარის აფრიანი გემით და ძილი დაუფრთხო კულუარებში მიმალულ ზოგიერთ ფერმკრთალ ანრდილებს. მან კოლხური სიამაყით, თავაწეულად გადასძახა: –

„არ შეუდრკები ქუხილში მდგარ ღრუბლე-
ბის

სისქეს

და ჩემი სული –

უქრობ ცეცხლივით –

ჩემი მამულის შუა კერიიდან მიიწევს ცის-
კენ“.

მან იცის, რომ „მისი პოეზია არის თვითნა-
ბადი პოეტური მარგალიტებით სავსე ზღვა,
ლაჟვარდოვან ქართულ ცაზე ფიქრისა და აზ-
რის ცისარტყელებით დაკიდებული“. (პროფესო-
რი შოთა აბულაძე) , ამიტომ იგი აზროვნებისა
და ოცნების ერთ წერტილზე არასდროს ჩერდე-
ბა. ის არის იქ, სადაც უნდა იყოს – ხმამაღლა
გადმოსძახეს ბარს კავკასიონის მთებმა.

მისი პოეზიის მიზანია, – განაგრძეს მყინვა-
რებმა:

რომ მამულის შუა კერიიდან გასწიოს
მშობლიურ ცისკენ...

იგი ხედავს შურის საფრებში მიმალულ
მგელთა ხროვას, რომლებიც პოეზიის უდაბნოში
მიმავალს წინ დახვედრას უპირებენ ავისმოსურ-
ნენი ეს სურათზე. პოეტის გამოხედვიდანაც

ჩანს, მაგრამ ქედს არავის მოუხრის, ბორკილს არ შეუშინდება, „რადგან მისი პოეზია უძველესი ქართული ტაძრების ფრესკებივით ღვთიური სულითაა გაბრწყინებული.“ (პროფესორი ნიკო კერესელიძე). პოეტი შიშით არსად ჩაიძირება, არც გადატყდება და არც გაიბზარება მისი სულიერება, რადგან მისი პოეზია ნიჭითა და ერის სიყვარულით არის გაჯერებული. დიას, ასეა, ასე, ჩვენ კარგად გვესმის და ვიცით, – მოისმა ხმა ზეციდან.

ვაჟა ეგრისელის სიყვარულით და სათნოებოთ შემოსილი შემოქმედება მთელს სივრცეს მოედო და გეზი ცისკენ აიღო. პოეტი ბავშვობიდანვე იყო მიზანდასახული – „მე დღევანდელი დღისთვის, ლუკმა პურისთვის კი არ ვწერ, არამედ საუკუნეებისთვისო“... (ანატოლ ფრანსი) შეეხმიანა ცისარტყელა, მაგრამ იქვე, პოეტისადმი შურით შეპყრობილმა ხროვამ მისი დაგლეჯა განიზრახა.

„სხვაც ბევრი რამ...
მაგრამ ესეც –
არის ჩვენი
ბედისწერა...“

დაიქუხა ცამ, ალბათ, ამიტომ იყო პოეტი
ხშირად, რომ ამბობდა:

„როდესაც ვრჩები ფიქრებთან მარტო,
ეს ჩემი გული,
უცრემლოდ ტირის“...

მზიანი დღეა, საოცარი შემთხვევაა, პოეტი
უცრემლოდ ტირის. თითქოს მზე ლოყებდაბე-
რილ კვირტებს კოცნის, ფრინველები ჟიჟივებენ,
ნიავი აბიბინებულ ბალახს ნაზად არხევს, სიფ-
რცეს შეყვარებული წყვილები მიდიან და ერ-
თმანეთს ესიყვარულებიან, მაგრამ ამ დროს –

„პოეტს ვეღარ შეაშინებს,
მგლის მოდგმა და

მათი ჯიში...

ქოფაკივით შავი ღამე,
მგლისთვალება –

დილის შიშით,

სოფლის ბოლოს მიდავღავებს“...

ღრმა ოცნებაში ჩაფლულ პოეტს სოფლის
ბოლოს კი არა მის დასაწყისში დაუხვდა შური-
ანი, ღვარძლიანი მგლების თვალები, თითქოს
ხსნის იმედიც არ არსებობდა შორიდან რომ შე-

გეხედათ, მაგრამ პოეტმა უმაღლვე აღიქვა ვინც იყვნენ ისინი და მიაძახა:

– ეი, თქვე „უძღურნო“, თქვენ პირისპირ შებმა მწადია! პოეტს უმაღლვე გამოეხმაურა ბუნებაც.

„საიდანღაც მოვარდნილი,
ქარიშხალი ხელებს უხსნის,
სიმყუდროვის ჭერს და ერდოს,
მეხს უნდა, რომ წვიმის ლურსმნით
მგლები

მიწას დააჭედოს“.

მეხის გავარდნამ შეაზანზარა ცა და ხმელეთი, აღიდგნენ მდინარეები შეიქმნა უთანასწორო სამკედრო-სასიცოცხლო ბრძოლ. ამის შემყურე ძლიერ ზღვასაც გული წაუვიდა და ქარის მკლავებზე მიესვენა.

– ამის მხილველებმა ვარსკვლავეთიდანაც გადმოსძახეს – ო, ღმერთო, საქართველოს ცა და მიწა სევდითაა შენისლულიო. ხედავთ... ყველაზე მაღალ ფერდობზე, რა ხდება? – გაიკვირვებს ზეცის ბინადრებმა.

– რა არის, რა? – დაინტერესდნენ ელვა და ნიავი, – ნახეთ ღამაში გველი ისეა დახვეული

ერთ მთლიანობაში სამყაროს ერთიანობის მოგვაგონებს, კუდი თავკეცეშ ამოდებული, თავს ითბობს მზის სხივებით, თავს იწონებს თავისი თვალისმომჭრელი, ღამაზი სამოსელით.

„ღღეები –

ღამეებს ელის

და აელვარება –

მრუმე მთებს.

ფერდობზე წრედ გდია გველი

და პირში კუდს იღებს –

დასაწყისს დასასრულს უერთებს.“

მზით გამთბარი, ჩაძინებული გველი სიზმარშია, გულში შეყვარებულზე ფიქრობს:

– „იგი ერთია,

არა ჰგავს არავის,

სულ სხვაა მისი სასახლე და ფაცხა“...

აი, ასეთი განწყობა ჰქონდა გველს, მაგრამ ამ დროს ბარში, გააფთრებული შეხლა-შემოსლა გრძელდება, რა ხდება ნეტავი, გადმოიხედეს სხვა პლანეტიდან და რას ხედავენ...

ავისულები უკიჟინებენ პოეტს – სიკვდილის ხეობას დაგანახებთო.

– თქვე უგზურებო, შურიანებო, სიკვდილის ხეობა კალიფორნიის შტატში რომ მდებარეობს არც კი გეცოდინებათ, იქ მხოლოდ ეკლები და კაკტუსები ხარობენ. თქვენ კი იმ ეკლებზე უფრო ეკლიანები ხართ. სახელწოდება „ღმერთისგან შერისხულ ადგილს“ უკავშირდება. როცა, სიკვდილის წინ ერთ-ერთმა ოქროსმადიებელმა დაიძახა: „მშვიდობით, სიკვდილის ხეობა!“ ოროქსმადიებლების რუკაზე სულის შემძვრელი სახელწოდებების ამოკითხვა შეიძლება: „კანიონი კუბო“, „მიცვალებულის გასასვლელი“, „ჯოჯოხეთის ჭიშკარი“, „ჩხრიალა გველის ხეობა“, „სიკვდილის ხეობა“ – ესაა უზარმაზარი ქვაბული, ზღვის დონიდან 85 მეტრზე დაბლა, რომელიც ყველაზე ცხელი ადგილია სიკვდილის ხეობაში.

– ჰო, აქ ჩაგაგდებთ იცოდე, დაიღმეილა მგლების ხროვამ.

– „ჩხრიალა გველის ხეობა“, რატომ მახსენებ, რაშია საქმე? და როცა ხმაურმა შეაწუხა მთის წვერზე განცხრომით მწოლიარე გველი წამსვე გაიშალა და სისინითა დაეშვა ქვევით და რას ხედავს – პოეტი აბობოქრებული, საკინძ-სა-

ყელო ჩამოსეული, სისხლიანი, მარტოკა ებრძვის
მოშურნეთ, შეხვდა შექმნილ ვითარებას და
უმაღვე მოაგონდა პოეტისადმი მიძღვნილი ლექსი:

„მეც იმათ ვაქებ, ვინც რომ მიქია,
მერე მათ ლანდებს, ვიცი, შეუვლი.

ჯერ უჩინარი შენ ხარ სტიქია –
შურის შავ ყბებში გამომწვევდეული“.

– არა, არ მივცემ მათ პოეტის შავ ყბაში
გამომწვევდების უფლებას, თქვა და... დაერია
მათ. უმაღვე დაგესლა თითოეული მოწინააღ-
მდეგე, რომელიც წინ შეეფეთა. ელვამაც გაჰკრა
უცებ მეხი, მუნჯ ზღვასაც ქარიშხალმა ძლივს
ამოდგა ენა, აფორიაქდნენ ვარსკვლავეთშიც,
როცა ზემოდან გადმოხედეს ამ სურათს.

ულამაზეს მთვარის ჭალაში, შიში ჩადგმოი-
ათ პოეტის დამარცხებისა, მაგრამ არწივმა ცაში
კამარა შეჰკრა, ამით პოეტს გამარჯვების იმედი
ჩაუსახა. ამასობაში დედამიწამაც უბიძგა და
ავისმდგომნი, დავიწყების დიდ უფსკრულში ჩაც-
ვივდნენ.

„არავარ მე იმ გორისა,
შენი შიშით, რომ ვიტრო,

პირიქით, მუდამ დაგეძებ,
არ გხედავ თაველში მაკლდები,
ან თავს შეგაკლავ სიკვდილო,
ანდა შენ შემომაკვდები.“

იწვა პოეტი უგონოდ მასთან მისრიალდა გველი, თვითონაც საკმაოდ ნაიარევი, პოეტს თავს დასტრიალებდა, ჭრილობებს უამებდა სამკურნალო შხამით, ფოთლებს აფენდა, დიდი მონდომებით უვლიდა, ვითარცა ლუხუმს, რათა გადაერჩინა.

პლანეტიდან დაჰყურებდნენ და გაოცებულნი იყვნენ გველის სიკეთით, როგორც იქნა, დაჭრილი ნელ-ნელა სიცოცხლეს უბრუნდებოდა, მაგრამ ჯერჯერობით თვალები ვერ გაეხილა და გონზე ვერ მოსულიყო, მხოლოდ ბუტბუტებდა თავისთვის.

„ჩემში აღარ მეფობს შიში,
არც სიკვდილის,
არც არაფრის.
მთვარე მოჩანს ღრუბლის ჩრდილში,
ვით ნახევი ძველი აფრის...“

– ხომ ხედავ, რა სიმრავლეა ცაში მნათობებისა, აინტერესებთ პოეტის მდგომარეობა, ყვე-

ლას პოეტის სიკეთე სურს – ერთმანეთს არ აც-
ლიდნენ ვარსკვლავები პასუხად მხოლოდ კვნე-
სა ისმოდა, მაგრამ ერთ დღეს პოეტმა გაახილა
თვალი, წარმოიდგინა:

„როცა ზღვა ღელავს,
როცა ქრის ქარი,
მე
მაშინა ვარ მშვიდი
და წყნარი“.

მართლაც მშვიდად და წყნარად იწვა პოე-
ტი, მაგრამ გვერდით რაღაც უჩვეულო მოძრაო-
ბა იგრძნო. მოიხედა და მის გვერდით გაწოლი-
ლი გველი დაინახა, სულ გადაავიწყდა მგლებ-
თან შეხლა-შემოხლა და ზეზე წამოვარდა.

– ვაჟა ვგრისელო, ნუ ჩქარობთ, თუ არა მე,
ცოცხალი არ იქნებოდით...

– ვინა ხარ, რომ მელაპარაკები ქალის
ხმით, ეს როგორ აღვიქვა?

– ჩემო კარგო, ცხოვრება ბრძოლაა...

ყოფნა არყოფნა –

ორი ნაპირი ერთი მდინარის.

ძალიან შევეტოპე სიყვარულის მორევში.
იქით ზღვაა, აქეთ ოკეანე, გასვლა მინდა, მაგ-

რამ გული სიყვარულით აბობოქრებულია და ჩამძირავს, ხომ ხედავ რა მიყო შენმა ტრფობამ... კვალდაკვალ დაგდეგ რომ დაგიფარო ყოველგვარი განსაცდელისგან... მაგრამ რაა შედეგი?!. თქვა გველმა და ნელ-ნელა ამადლება დაიწყო და შოლტივით გოგონას ფორმა მიიღო. პოეტს ცივმა ოფლმა დასხა. განსაკუთრებულად შეეცოდა ყოფილი მასწავლებელი...

„ასე მგონია, უშენოდ ცხოვრებას –
თვალსევდიანი შორიდან ვუცქერ“.

შემდეგ მხარზე გადაიგდო გველის ფორმა მასწავლებელმა და გაუდგა გზას დაღონებულნი...

– რა საოცრებები არ ხდება ცხოვრებაში?!.
ცაშიც კი გაუკვირდათ გველის ეს საქციელი.

თვით პოეტი სერიოზულად დააფიქრა ვითარებამ, მართლაცდა რა არ ხდება ცხოვრებაში?!. მართლაც კი გველის საქციელი თუ სიყვარული საოცრებაა, მაგრამ უფრო მეტიც იყო წარსულში, – უთხრა პოეტს ნიავმა და ნაზად ჩამოუქროლა, თითქოს გაამხნევა. ზღვას უმძიმესი თვალთა მზერით გადახედა და

„წარსულის ცრემლში
აფრიანი

ირწევა გემი,
და უჭირს სუნთქვა,
რომელსაც მიჰყავს
ქალ-ვაჟები ყალმით ნახატი,
ძღვნად რომ მიართვას
სტამბულში სულთანს“ –

უბედურება... უბედურება... ქართველი ერისა,
დაიკუნესეს პლანეტიდან, ხოლო პოეტს კი ერის
ტკივილისაგან წვეთ-წვეთად ჩამოსდის ცივი ოფ-
ლი და მრისხანედ ამბობს –

„ჩემს სულს აწვიმს,
გულს კი ათოვს“.

ო, ღმერთო, შორს ოცნებაში წასულმა წა-
მით გაიფიქრა – ეს ბებერი ზღვა, მთები, ქედ-
ბი, მყინვარწვერი და საერთოდ გარემო ფიქ-
რებში როგორ შემომეცრიცა, ან რა გულის შემ-
ზარავად ჩამწივის ქალ-ვაჟთა გოდება, უწინ
სტამბულში, რომ მიჰყავდათ გასაყიდად, ან ხონ-
თქრისთვის ძღვნად მისართმევად.

– გეყო წუხილი, ბრძოლა მოიგე უსასტიკე-
სი, განგებამ შენი ყველა მოშურნე ჩაძირა, ხო-
ლო შენ ზღვის ტალღებმა ნაპირზე გამოგრიყა,

ბედი მრისხანე გამოიარე. გესმის ათასჯერ ნახ-
მლევნი, მაგრამ ცოცხალი საქართველოს წარსუ-
ლის კენესა, მიყვები ცისკარს შენი კალმით, რო-
გორც გამარჯვებული და –

„სადაც სიცივისა ლურჯი კიდეა,
იქ მარტოდმარტო ხარ ულამაზეს
ცის სამრეკლოზე“...

ამის გამგონე შეუოგნდა, გაახსენდა გველის
ნათქვამი, ფიქრს მიეცა. ცხოვრებაში ხშირად კა-
ცის ფიქრები ჯანყდებიან და დუმილს კაწრავენ,
მაგრამ გული ხომ ოკეანე არ არის შიგ ყველა-
ფერი ჩაიტანოს?

– რასაკვირველია არა, მოისმა ისევ ხმა
იდუმალი.

– მაშ რა ვქნა?

– უსმინე ბუღბუღლის გალობას – გადმოს-
დახეს მყინვარებმა.

– ბუღბუღლის გალობამ პოეტი ოცნებაში
გადაიყვანა და თავისი მკაცრი, უჩვეულო თვალ-
თა მზერით შეხვდა მყინვარწვერს, მთებს, ქე-
დებს, ვარსკვლავებს და უმაღვე მოაგონდა:

„მეინვარწვერი რომ ხელთუპყრიათ
ვითა სანთელი
და ლოცულობენ მუხლმოყრილები –
ის მთები არა,
ჩვენი დიდი წინაპრებია...
და სულო ჩემო,
ნუ გაოცდები,
რომ წინაპართა ცრემლებია – ზღვები
მღელვარე
და ვარსკვლავები არის ლოცვები.“

ტატა დიოსკურელი

*ნაწვევტი წიგნიდან – „აღქმა ანუ
საოცრებათა სამყაროში“*

გაგრძელება შემდეგ ტომში

ლექსი

ჰა,

მინდორი უსამანო,
რამდენი გსურს მკი...

და თესე...

კაცი არჩანს გამკითხველი!!!

რაღა,

შავქვად

გინდა ლექსი,

თუ არა ჰყავს წამკითხველი.

2019

ხსოვნის ხიდი

თუ ვერწმუნეთ წმინდა მამებს:

იქ – დღეა და...

აქ კი – ღამე!!!

იქ – ოქროა,

აქ – ნახშირი!!!

მცირე სოფელს,

დიდ სოფელთან,

ხსოვნის ხიდი –

აკავშირებს.

2019

იქნებ

აქ,

ბელტების დრანცელში,
პოეზიის მაღლით მოსიღს,
გეშინია გზად დაკარგვის!!!!

იქნებ...

ვაჟა ეგრისელო!

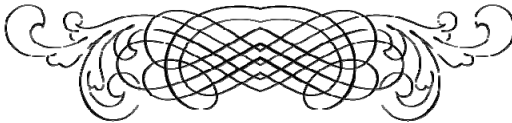
ვით აქილევსს,

ჰომეროსი,

გამოგიჩნდეს –

მთქმელი კარგის.

2019

ბილიარდი

გაჩენი დღიდან –

ბედისწერა მეთამაშება,
თითქოს და ვიყო მე ბილიარდი.

ვერ ვეპუები იღბალს
დაგეშილს!

ვიღაც ჯოხს მირტყამს

მემილიარდედ!!!

მაინც ვერ მაგდებს

ღამის ბადეში.

2019

უსახელო უფლისციხელს

აი,

ეს მთა, რომ შემოგვხდა,

(ეტყობა რომ არვის მონებს!

მაგრამ ახლა,

ნისლს რომ იხვევს)

მე,

არ ვიცი,

რად მაგონებს.

უსახელო უფლისციხელს.

1968

ზე-სკნელის გზაგასაყართან

არყოფნის სუფრას უსხედან,
სიმღერა ისმის
მაყართა....
იმქვეყნის არსთა გამრიგე,
სამოთხის საგზურს
არიგებს,
ზე-სკნელის გზასაყართან.

1971

ცა კოლხური

ჰელიოსის ცა –

კოლხური,

მუდამ სიყვარულის მდომი,

სხივებს მტყორცნის მზის მშვილდით

როგორ მგებანან

ზღვა და ლომი,

სიფიცხით და სიმშვიდით.

2018

წარწერები კლდეებზე

მქროლავი ასწლეულები,
ვითა ჭრილობას
აჩენენ:
ათას გრივალში ნარწევებს,
კლდეებზე –
„დიდთა მეფეთა“
„ – არვინ დავტოვეთ ცოცხალი!“
სურომორეულ წარწერებს.

1965

ხილვა, ეკლის გვირგვინი

მთაწმინდა თბილისს,
გაშლილ მხარზე
მტრედევით აზის,
დაბლა კი გამზირს,
გაჰყურებს შოთას
უკვდავი ძეგლი.

და... მომეჩვენა:

ქუდის მაგიერ,
რუსთაველს თავზე
ედგა დიდი გვირგვინი ეკლის.

1961

ანაბასისი

კოლხთა მეფე აიეტზე
არის მითი და
ლეგენდა,
განა ათი, განა ასი...
და მეც, როგორც არიანეს,*
ვინც ზე-ცაში არიან დღეს,
მსურდა წიგნი „ანაბასის“.

1973

* ფლავიუს არიანე (90-175 წწ.)

სეფა

როცა მეცხრე ცაში მფრინავს,
დრო მშხამავს,
ვით მორიელი,
და ჩამცქერის თვალში სევდა,
მაშინ,
იქვე მორიალე,
მე,
ჩემს ღამაზ
სიკვდილს ვხედავ!

2019

ორი სოფელი

გადასურული ჟამთა,

ათასწლეულთა ბინდით –

აქეთ –

სოფელი მცირე,

იქით –

სოფელი დიდი,

რომელთაც აკავშირებს

მარადისობის ხიდი.

1991

თემიღა

ეგრისელო!

ეგროსის ძევ და
შთამომავალო!

შენა ხარ ამაყი –

კოლხური თემიდან.

და მიტომ ღმერთებმა,

ულმერთოდ დაგსაჯეს,

ვით კოლხი სიზიფე¹,

მაგრამ ხელთგეპყრა სიმართლის

მახვილი,

მწყალობდა ღმერთკაცი თემიდაც²,

2019

¹ სიზიფე (ბერძ.) – კორინთოს მითოლოგიური მეფე.

² თემიდა (ბერძ.) მართლმსაჯულების ქალღმერთი.

აორნი

როგორც მტკერის და არაგვის,
დიდი მდინარეების –
ინდისა და კოვენის
შესართაუთან – „აორნი“ მდგარა
ციხე-სიმაგრე,
ისე, როგორც არმაზი,
ახლა?! ლანდილა მოჩანს,
უამთა ხსოვნის ნარმაზე!!!

1983

100 – ტომეული

მინაწერი „კოლხური ფსალმუნების“
100 – ტომეულზე

„ფსალმუნთა“ 100 – ტომეული,
მძიმე ღღეებს
გიადვილებს.
მაგრამ ჯერაც აღარ იცი,
ეს ყოველი –
ლეგენდაა,
მითია თუ
სინამდვილე!

2019

მიყვარხარ

უმთვარო ღამე –
ბუნავია ვეფხისნაწოლი!...
არ ვიცი ეშმას –
საით მიყავხარ!

და აი,
ამ დროს
ერთი სიტყვა –
ზღვას გადაწონის
– „მიყვარხარ!“

1971

ამ არის ყველა

ზე-სკნელში არა,

სადღაც ქვესკნელში,

ქუსსა და

ელავს...

და ისმის ხმები –

ცივზე,

ცივი

და შემზარავი:

– ამ არის ყველა!

მაგრამ...

არავინ!

1980

ინფორმაცია

აი,

აქ, მაკედონელმა,

320 წლის გაზაფხულს,

ჰინდოთა სისხლით აზილა:

ციხე-ქალაქი ორასა,

მაგასაცა და

ბაზილაც.

1983

ორი ქრისტეს მხედარი

ცის სარკეში ვიყურები,
მომავლიდან,
წარსულს ვხედავ!
და დიდებას ოდინდელს:
საქართველო –
სანთელს უნთებს
გელათში,
ორ ქრისტეს მხედარს
დიდ დავითს და
ჭყონდიდელს.

1964

ხარება

ვითარცა ქრისტე –
მკვდრეთით აღმდგარი,
ჩემო კოლხეთო –
შენ ხარ „ხარება!“
და უკვდავი სული ფასისი*,
აწ და მარადის
უძვირფასესი,
ბღავილს რომ ისმენს
ჰელიოსის
ოქროს ხარების.

1968

* ფასისი – წყლის ღვთაება კოლხურ პანთეონში

**ყოვნა,
არყოვნა**

თუმც ძმები იყვნენ...
მაგრამ სიცოცხლე,
სიკვდილს ნიადაგ ფეხზე კვიდა.
და... ჩვენ ტანჯვისთვის არ ვეცოდებით.
ბოლო გვეწვევა „ის“
იმ ქვეყნიდან,
მოსაკითხავად –
ჩვენი ცოდვების.

2019

ხილვა: სამართალი

აბა,

რაღა უნდა უთხრა

იმათ,

ვინაც მაცხოვარზე,

ხელი, ავად აღმართა!

ორიათასიც მიიღია,

იმის შემდეგ,

მაინც ცეცხლის წვეგს აღმური

და...

რცხვენია –

სამართალს!

2019

* * *

მიწა,

უცებ მიატოვე!

აბრიალდი ცაში აღად...

აწ სიკვდილი არ იკმარო.

არცა ვაუას,

და არც გაღას,

ეგრისელის აღი-კვალო.

2019

მოკვდა და გარდაიცვალა

საფლავის ღოდებს ატყვია,
სიკვდილისა თუ
ხვიარის
გაკრული ხელით ნაწერი –
მოკვდა თუ გარდაიცვალა!
ეს უამმა იცის,
უუამომ,
ვინ მოკვდა,
ანდა
ვინც არა.

1980

ნენანა

ლოცვაცა და კურთხევა
მრევლთა,
მღვდელ-დიაკვანთა,
რომ, არასდროს ენანა,
ხეთისმშობელი აკვანთან,
თავის პირმშოს
უმღეროდა –
„ნენანას“*.

1966

* „ნენანა“ ე. ი. ივნანა (არქიმანდრიტი პორფირი:
„პირველი მოგზაურობა ათონის მონასტრებსა და
სკიტებში“ 1645 წ).

მზე და მთვარე

ცის ბაინადარი –

აქ ორნია –

მზე და მთვარე – შორეული
არსაიდან მოსული.

შენი „ფსალმუნები“ – აორნია,

ინდის და კოფენის შესართავთან
თხემზე მდგარი
და მარტოსული.

2010

ადამიანი მოვარუბე

ვითარც მიწაზე არსი ყოველი,
ცად ვარსკვლავები
ოქროს თავებს
ერთურთს ახლიან
და „წესრიგი“ ჩანს ახლებური.
ადამის ძეო, –
აწი ზე-ცა შენი სახლია,
მილიარდობით –
მნათთა ჯარით
დასახლებული.

1966

ცა,

ღრუბელი,

ბიდე მოპასანო

ცა ღრუბელის

წვერს უშვებს,

წკვარამივით უშავეს,

და არ ლამობს მოპარსვას!

– ნეტავ,

რა დავუშავე,

ცა, რომ მბაძავს

მიწისშვილს!

– ეს წყინს გიდე მოპასანს.

1959

პოეზიის რაინდი

ვაჟაჲ! –

შენი სახელი,
არ სურთ მტრებს და
მოშურნეთ

ცას რომ გამოუჩინონ!!!

მაგრამ ასწლეულები,
მიღმა ათასწლეულთა

იქით გამორიყავენ:

რომ შენ ვიღაც „უჩინო“,
თურმე პოეზიის* – „ჩინიანი“ იყავი.

2013

* 2012 წელს ვაჟა ფერისელს პოეზიის რაინდის წოდება მიენიჭა.

ბაბილონი, ური

თვით ღმერთამდე აღიოდა,
მათი ქება და
დიდება!
მაგრამ ნიაღვარმა შურის,
წალეკა და
დააქცია –
კოლხეთი და იბერია,
ბაბილონიცა და
ურიც.

1961

აპაკი და ილია

„ჩემო კარგო ქვეყანავ!“

მორჩა,

აწ და მარადის,

ვიდრე,

კუბოს კარამდე,

შენთან ერთად ივლიან:

როგორც დიდი რუსთველი,

ვაჟა,

გალაკტიონი,

აპაკი და ილია...

1989

თორი,

საღბმერი,

თავზარავანი

საქართველოს ცისქვეშეთში

დგანან ათასწლეულია

ქრისტეს რწმენის მოიმედედ,

მტერთა,

ჩვენთა დამფარავად,

და წვეთი არ შერევია

სისხლი „სხვათა“ –

თორს,

სადგერს და

თავზარავანს.

1969

სულიწმიდის ქარი

სიყვარულით აღვლენილი
ყველა ღოცვა
ღმერთთან მიდის,
რომელიც გონს არ აბერებს.
შენ კი ჩემო,
არ გასვენებს
სულიწმიდის
მიერ ქარი მონაბერი.

1970

ხორეშან

მთვარე თითქოს და
დედაფუტკარია,
ახვევია უშქარი ვარსკვლავი...
და ისმის წარსულის ყორესთან
ძაღლების ყეფა
და წკავწკავი
და ხმა თაფლნარევი:
ხორეშან!..
ხორეშან!..

1966

ილორი

შევეურებ ხატებს ხელაპყრობილებს,
მაგრამ სახება არჩანს
მერკურის*.
და სანთელს ვუნთებ მთავარანგელოზს.
ილორის კართან სუნთქვაშეკრული
ვდგავარ და ველი –
წმინდა გიორგიმ,
იქნებ...
თეთრონი შემოაგველოს!

1959

* მერკური (ლათ.) – ვაჭრობის ღმერთი. ღმერთების შიკრიკი, მზის სისტემის პლანეტა.

საყდარისი

სუთი ათასწლეულის

შემდეგ საქართველოში,

საიდანღაც გამოჩნდა

დემონი თუ ავსული,

რომელმაც ჩემს ქვეყანას

დაუკარგა აწმყო და...

მასთან ოქროს წარსული.

2013

ნობელი

ალბატროსებს და მთათა არწივებს,
ვის მორჩილებენ ზღვები,
ქედები...
და არ აძლევენ ნობელს მესკიებს!
მათ...

ვინაც დიდი შემოქმედება
აღმართა ცისქვეშ –
ობელისკვიით...

1965

დავითი და კონსტანტინე

(სამეგრელოს მესხეთე დალაშქვრა)

ცხრაზე მეტი საუკუნე

გავიდა და მათი სული,

„მოწამეთას“ ვერ ისვენებს,

რადგან „მათი“ სამეგრელო*,

„ქართველებმა“ კვლავ ატირეს!!!

(რადგან აღარ სწამდათ ღმერთი!!!)

და... ცრემლები რიონს ერთვის

დავითის და

კონსტანტინეს.

1993

* დავითი და კონსტანტინე მხეიძეები (გვარად „მხეციები“
კომლიდან.)

ბუცეფალი

რომ ეწეოს ურს,
ბაბილონს
და ნაბუქოს
და ავარდეს დედამიწას
უცებ ალი
და სამყარო გადაბუგოს.
კალამია –
ჩემი შავრა
ბუცეფალი*.

2019

* მაკედონელის – ღვთაებრივი ცხენი.

მყინვარი

ბედკრულ საქართველოში

რა გამოლევს

ნაფუძარს,

ნაციხარს და

ნატადრალს:

– საიდანლაც მოისმის

ცივი –

სმა გამყივარი:

აღბათ მიტომ გულცივად,

ყაზბეგს –

„ხევის პატარძალს“

გადმოჰყურებს მყინვარი.

1979

კოლხს და აქაველს

კართან მომდგარმა ასწლეულებმა,
კოლხეთის წარსულს
მე მიმაქვავეს,
რადგან ვისმენდი ოქროს ბლავილს
ოქროს ვერძების.

და... დიდ წინაპრებს –
იქ დავეძებდი;
ლაზსა და პელაზგს...
კოლხს...
და აქაველს.

1960

3000

ახალი მინაწერი 2012 წელს გამოცემული „კოლხური
ფსალმუნების“ 1575 გვერდიდან V ტომზე.

ამ წიგნში, ვით ამირანი,
სტრიქონების ოქროს თოკით
ვარ დაბმული
და გოდების ხმები მესმის:
3000-ზე მეტი ლექსის,
ერთ კრებულში
დასტამულის.

2019

კოლხური მივარე

გაშლილია ოქროს სუფრა
კოლხურ ოდის აივანზე,
ზღვაც აქვეა და
ნარნარებს...
და ხმას „გაღმა“ ვაწვედენტ ლაზებს,
ჩამოსულა –
დაბლა მივარე,
ვით ღვთიური
სილამაზე.

1962

**ახალი ათონი,
ანაკოფია,
სვიმონ კანანელი**

ასწლეულებმა მათი სახელი
ბევრი არწივს და
ანანავეს...

დღეს ლეგენდები აწვიმს და
ათოვს:

როგორც ძველს,
ისე, ამ ახალ ათონს
და მასთან ერთად
ანაკოფიის
წმინდა ტაძარს და სვიმონ კანანელს.

1978

მთვარე – პილიგრიმი

დასავიწყებლად არ ემეტება –

მიდილები,

შუმერები,

დიაოსები.

და ცას გაუკრთა ელვა –

ღიმილი,

გახსენებაზე ძველი ხეთების...

მოსუცი მთვარე პილიგრიმივით*

ვარსკვლავთა შორის უდარდელად

დაეხეტება.

1962

* პილიგრიმი (რუს. იტ.) – მოხეტიალე მლოცველი.

* * *

რომაელთა შიშს და ძრწოლას,
ზღვაშიც დაუვანებია.
პონტოს ნაპირს
რომ მოადგნენ,
ფრთაქათქათა თოლიები
თუ...
მომხდურთა
აფრიანი ნავეებია?!

1968

კოლხური ცის აბარწა

გადამომდგარი ფაზისზე;

კოლხური ცის აბარწა*

ათას,

ათასწლეულთა

წინ, კოლხეთზე მოარულ

მითებსა და

ლეგენდებს

კვლავ გაჰფენს და....

გაბაწრავს...

1966

* აბარწა (მეგრ.) – აივანი.

კოლხური მთები

შორეული წარსულიდან მოსულები,
ძველთა-ძველია,
განა ახლებია,
რომ დგანან პირამიდებად
მუხურს მთები,
და ეს „კოლხური ფსალმუნები“,
კოლხური ოდა სახლებია
ნაქსოვი უცხო ჩუქურთმებით.

1980

რომი და ვატიკანი

სულ სხვა არის სამყაროს
ფერი და რომანტიკა.
ატლანტიკის დეღვა და
სუსხიანი არქტიკა.
მაგრამ სულს სხვა პეწი აქვს –
კეისრების –
რომსა და...
პაპების „დიდ“ ვატიკანს*.

1982

* ვატიკანი – პაპის სახელმწიფო – ქალაქი ფართით 0.44 კვმ. მოსახლეობა 730 ადამიანი.

1000 ლარიანი

ერგასს* უახლოვდები,
ავდარი თუ
დარია.

გესმის სარაჯვილის
„თავო ჩემოს“ არია.
საქართველო შენთვის კი,
ისევ მზე და მთვარეა...
და ჭკერეც: შენი ხატება
ამკობს –
1000 ლარიანს.

1991

* ერგასი – 50

დიანებს და დიაონებს

სპარსელებმა სულ იცოდნენ:

თხა რომ მგელთან
არ იძოვებს

და ყოველი მიაოხრეს:

მზე წაართეს ჰალიდონებს¹,
დიანებს² და
დიაონებს³.

1988

1,2,3 – კოლხთა (ქართველთა) წინაპარი ტომები

მამა, ძე და სულიწმინდის
მადლით,
სოფლის ტიალ გზაზე,
ასწლეულებს დაითვლიან:
მეფსალმუნის „დავითნი“ და,
დიდ დავითის „დავითიანს“.

2006

HOMING*

რადგან ცხოვრება არის ტიალი
და წუთისოფლად წანწალს
ვუნდებით,
შენც ქვეყნად ბევრი იხეტიალე
და აი, ეხლა დამაშურალი
კვლავ „შინ“ ბრუნდები.

1987

* ჰომინგი (ინგლ.) – შინ დაბრუნება. მოვლენა, როდესაც სახლიდან შორს წაყვანილი ცხოველი (ძაღლი, კატა, ცხენი, მტრედი) თავისით გზას იკვლევს და შინ ბრუნდება.

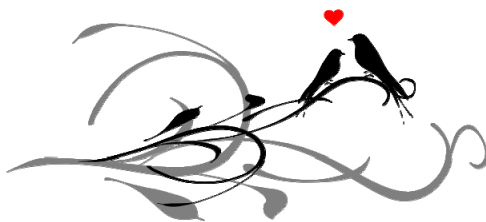
ვარსკვლავებით დაწინწკლული,
ცისიერი ფერი ნათლის
ტანს ეხვია ვით ზეწარი.
შუადამისას ხუთ ქალწულთან
სიძის მოსვლას
დავესწარი.

1995

შენ ოდით დაგყვა ბუნება,
მეთევზისა და
მეტყვეის,
და მიტომ გესაღბუნება
სიშორე და „ფსალმუნები“
დავით წინასწარმეტყველის.

2003

მადლით დაუშრეტელი,
გვედრი,
მეც მიწყალობე:
ისე, როგორც მიეცი,
საგზლად ათასწლეულის –
დავით ფსალმუნთ
მგალობელს.

1993

შორი და ახლობელი,
ხილული და
ფარული,
ის ერთია – ესერა.
ცა აქვს შემოსარული,
სიყვარულის მესერით.

2006

სული უფლის მონაბერი –
უქრობ სინათლედ
და მადლად,
ცას და მიწას მოფინეს:
დიდმა თომა აქვინელმა,
მარკოზმა და
პორფირემ.

1997

ვერ დაადნო მზის ხურვებამ,
მოვარის სევდამ,

ვერც ციალმა.

ის სულია –

ცის ლაჟვარდით მომქროლავი.

უფლის სიტყვა –

ვერცხლი არა,

სულ ბაჯადლო ოქრო არი.

1976

ჩაქრა ბაგრატიონთა
მზერა,
უფლის სწორების.
შენ მთვარეს და მზეს ელტვი...
გენატრება „ცხოვრება“ –
დიდი სვიმონ მესვეტის.

2015

უფლის მადლით შებუმბლული,
ხან უღონო,
ხან ღომეგული,
დღე-ნიადაგ მღერის...
ტირის...
ვით პოტიკოს* გამობმული –
„სული ჩვენი“,
ვითა სირი.

2007

* პოტიკოს – მახე, ოჯოჯი, სახირე

შორი წარსულის მთის და
ზღვის იქით,
თითქოს ქვეყანა ჩანს „აიების“,
შენს გარდა,
მისი არარს მნახველი.
იქ ღამეები მწიფე მთიებით –
დახუნძლულ ზეცის
ტოტებს არხევენ...

1966

მუხლმოყრით,
ხელაპყრობილი,
უფალს შესთხოვდა წყალობას,
ჩემი ჩანგი და ებანი.
„მიბრძანეს რაც ბრძანებანი,
ვერ დავიმარხე მცნებანი“.
(დ. გურამიშვილი)

1971

ელვა გაკრთა ღვთის ფიქრით
და შენ მოჰყევ ქუხილივით,
სიყვარულის სცან აურა.
და გვიქცე უხილავი
ხილულად და
საცნაურად.

2001

გაიელვებს სახე ღოთის,
რომელს ორი და მიელის:
წმინდა მარიამ და
მართა,
ვითარცა „მთას დანიელის“,
ვით მფარველი
დედის კალთას.

1956

ორი ათასი წელია,
შენს სიშორეს რომ
მივტირით,
თუმც სიახლოვეს გვანიჭებ...
შენა ხარ რწმენის
ქვითკირი,
მადლის ზღუდეც და
კარიბჭეც.

2009

ვენახი და აგარაკი

ურწმუნოთა ხმა არ ისმის,
ღვთისმოსავთა ბორგავს ქარი,
 ცით ჩამოდის ლაპარაკი:
– ახლა ცაში ერთად არის
 ვენახი¹ და
 აგარაკი².

1977

1,2 – ვენახი – ქრისტეს მეტაფორაა, აგარაკი – მარიამის („ახალი აღთქმა“ „ძველი მეტაფორული კრებული“).

შენს მტრებსა და მოშურნეთ,
საქმე ცუდად მიუდით!
ხსნას არცერთი
არ ელის.
რას დაგაკლებს იუდა,
უფალი გყავს
მფარველი.

2006

რაც უნდა გითხრან და
გედაონ,
გამგებელი შენ ხარ ცისა,
უამისგან ვერ გათელილი...
ვით დანიელ და გედეონ,
კიბედ,
მაყვლად და საწმისად,
ჭვრეტ ღვთისმშობელს
შავთელივით.

1984

შენი სახელი

ეპ,

რამდენი წელია,
მაღავენ,
არ ამხელენ
და იწვის ვით საკირე,
ვაჟა!–

შენი სახელი –
ქვეყნადა „არს საკვირველ“!
(„შესაქმე“)

1999

აზუნა

კარზე როცა მოგვადგება –
 ღვინის ღმერთი აზუნა,
 ვარდი ესხმის ეკალსაც.
მან სიცოცხლე არგუნა –
 „ახალ კაცს“ და
 „ძველ კაცსაც“*.

2000

* „ცოდვილი“ ადამი იწოდება „ძველ კაცად“,
ქრისტეს მიერ აღდგენილი კი – „ახალ კაცად“.
(პროფ. ტიტე მოსია)

მღვარი ლოდინის ჭიშკართან,
გულისფანცქალით
რომელის
სიყვარულსაც და აღერსსაც, –
„ნეტარ არს კაცი,
რომელიც“,
ლექსს რომ ხმალივით აღესავეს...

2004

სახე წითლად შეფაკული,
მომღიმარე მთიეებით
სავსე არის ცის ბანი.
უამთა ქარი არწევს ღამეს,
ვითარცა ნაძვს –
ღიბანის.

2007

მწვერვალებს რომ აფენია,
მადლია,
განა თოვლია,
და ადევს უფლის ურდული.
შენ ებრძვი,
ვითა დავითი,
ქართული სიტყვის გოლიათს,
სიბრძნის ქვით,
აზრის შურდულით.

2004

გრიგალად და ქარიშხალად,

მარტო ხარ და...

მარტო ქრი...

მიწა შიშით კანკალებს,

რადგან იწევ ზეცისკენ,

ვითარცა რქა მარტორქის.

2009

შურისძიება

სიყვარული არის ღმერთი!
მაგრამ, ჩემო,
კაცთა მოღვმა,
ერთმანეთის შურმა, მტრობამ,
სიძულვილის ჭიამ დაღრღნა!!!
მიტომ ღმერთმა
ერთხელ არა,
ორგზის მოუვლინა წარღვნა!

2014

ღელვას გაჰყვა...
მის დღეებს,
წლები მზეზე აშრობდნენ...
მერე გაქრა ნისლულად.
იგი, წყლისგან ნაშობი,
მიიბარა წყლის სულმა.

2008

მამა უფალმა შემინდოს,
სითავსედე და
სიბეცე
და თქმა სიტყვების ბრტყელ-
ბრტყელის.
„კოლხურ ფსალმუნში“
თუ ჟონავს,
ხმა –
დავით ფსალმუნმეტყველის.

1997

**ვითარც ჩემი მზე და
ფარი**

ამოვარდა უცებ ქარი
და ღრუბლებმა მიმოყრილი
ვარსკვლავების ბზე –
დაფარეს.

გაკრთა ელვა, ვით ღიმილი,
ვითარც ჩემი მზე და
ფარი.

2009

ვინ უნდა იყოს ნეტავი?!
კაცთა მიუვალ
შავ კლდიდან,
ქალის რომ ისმის კივილი!
ყორნისებრ გულისმფლეთავი,
მკოდავი ისრისპირივით.

2005

ძღვევად საკვირველი

ქართულ სიტყვის უშქარ ჯართან,
დიდ მგოსანთა გამარჯვება
არც ბოლოა,
არც პირველი,
მაგრამ მაინც უნდა ითქვას
ეს „კოლხური ფსალმუნები“,
ვით „ძღვევად საკვირველი“.

2014

ეს მიწისძვრა კი არაა, –
გვიყვებოდა ბავშვებს პაპა,
ვითარცა ცას ვარსკვლავები,
შეესია სოფელს მკალი,
აღარ დარჩა ხე და ბუჩქი,
არ სარწყავი,
არც სამკალი,
ის ხსოვნაა საწყალ მიწას,
ვით მაშინ,
დღეს აკანკალებს.

2001

სიღურჯეს წუხს ცა –
კოლხური,
ბიბლიური და ნაქები,
სად ენგური მიაგორებს –
სვანურ კოშკისხელა ლოდებს,
და წყურვილი დააქვთ
რქებით
ჯიხვებსა და ნიამორებს.

1969

„ცეცხლთაგან შეჭამნეს ივინი“ –
ურუანტელად მთებსაც
უელის...
და გულს კვლავ ესაღბუნება:
დიდი დავით მეფსაღმუნის
მოყვავილე „ფსაღმუნები“.

1988

სინამდვილე,
ლეგენდა,
პონტოს ზღვად დაღეკილი,
სურს დუნიას მოფინო
და არეულ მსოფლიოს
აწესრიგებ ენკივით*.

1977

*ენკი – შუმერთა ღვთაება, ქვეყანა

კოლხეთი

შენ მყავდი წარსულში,
ვით მზეთუნახავი,
სხვა რაღა მენატრა!
მწუხრისას ვარსკელავებს,
ვით „კოლხურ ფსალმუნებს“,
გინთებდი კელაპტრად.
ასი თუ ათასი წლის მერე,
კოლხეთო! –
დმერთმა ქმნას! –
ჩემსავით,
სხვა ვინმემ მოგხედოს!

2014

შენი სული,
ვით ნებტუნის,
ხან მშვიდი და ხან
მრისხანე,
ზღვას და ღელვას არ დაჯერდა.
აფრინდა, ვით ქარიშხალი,
კოლხურ მითის –
ოგვაჯედან*.

1970

*ოგვაჯე (მეგრ.) – საბუდარი

დეკემბრის სუსხმა მიდამო,
მჭვირვალე ყინვით შემიწა,
მერე კარები ჩარაზა.
მეხი კი არა,
ანაზღად,
ცამ ცხვირი დააცემინა.

1965

ეანნას ტაძარი

წარსულიდან ხმა რომ ისმის,
აღბათ არის ქალდეკელთა
ან შუმერთა:

„– ქიანას დღას ვაბღურუქი¹“
ეს ის ხმაა,

ვინც ცას სული შეუერთა,
დიდ ტაძრიდან ეანასი²
და ურუქის.

1977

1 – „ქვეყნად არასდროს მოგვედები“ – (მეგრ.)

2 – ეანნას ტაძარი, ქ. ურუქში (III ათასწლეული)

ელის მარადიული –
მოკვდავს სამყოფელი
და მიტომ სდევს
გულისთქმას,
რადგან სტანჯავს სოფელი,
ვით ლერწამს და
ურმისთვალს.

1986

ეშმაკისეულთ ღამით არ სძინავთ,
ვიდაც თხოულობს შეველას –
არიქა!
ზღვის სიხუმეში ავარდა ალი
და ღამის ნისლში გაკრთა
ორი რქა,
ვითარც უღვაში საღვადორ დაღის.

1971

ქუჯისა და ფარნავაზის

ღვთით კურთხეულ ქართულ მიწას,
აღმოსავლეთ –
დასავლეთით,
ღვთის ნერგი რომ ფარავს ვაზის,
ამას უნდა ვუმაღლოდეთ
ნიჭს ქუჯის და
ფარნავაზის.

1972

პოეტი ხარ ველური

ქაოსური სამყარო,

შენზე იყო ორსული

და წაჰგვარე მზეს რული.

უამთა უღრანებიდან –

წეწვა – გლეჯით მოსული,

პოეტი ხარ ველური.

2011

კოლხეთის დიდი წარსულის –
შენ გააცოცხლე დრო იგი,
რომელიც აღარ ნაძრახობს.

"აღექ!

მგლის მუხლი მოიბი,
რამ წაგახდინა, ყაძახო!"

1964

ქარიატელ ქარიტებს

პოეზიის ღმერთი კი,
რადგან თვალებს გარიდებს!!!
ისე, ვით ევრიპიდე,
"მუზათ შემწუედ მოვუხმობ"
ქარიატელ –
ქარიტებს.

1966

სადაც არ არის საჭირო,
მავანი ცხვირს ჰყოფს
ხშირად იქ
და ჯოჯოდ სახავს ფერიას.
გვასწავლის სიბრძნე
ზირაქის:
"ფისსა და ამპარტავენებას –
ერთი ზნე,
ერთი ფერი აქვს".

1986

შენი სამუფეო ზეცაა,
სად მნათთა ციმციმი და
კიაფია
და ადის ალი.
შენი პოეზია – "ცეცხლმოდებული
ჟირაფია" –
საღვადორ დაღის.

2012

300) ქერქე და დარიოს

ომის ღმერთმა არესმა,
ვეზირიც და
ხელმწიფეც,
ისე ნუ გადარიოს,
რომ ღმერთობა მოუნდეს
ვით ქსერქეს¹
და დარიოს²!

1965

1,2 – ქსერქე, დარიოსი (მამა-შვილი) – სპარსეთის მეფეები
(ძვ. წ. V ს.)

ისევ ამაღლება

ცისკარივით გათენდი,

მაგრამ აღარ დაღამდი!

თუმცა შურის და

მტრობის

ქინქლა შემოგესია!!!

მაინც, უფლის წყალობით –

მეცხრე ცამდე ამაღლდი,

და დაიდე იქ ბინა,

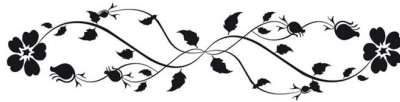
ისე, როგორც მესიამ.

2014

კოლხურ ციდან მოისმის
ხმა მთიებთა საარის.
უამთა ქორნიკონებს
შენი ჩანგი არ ითვლის.
ღამის წყვდიადს ანათებს –
"ფსალმუნები" დავითის,
მაგრამ მაინც "კოლხური",
ნორჩია და...
სხვა არის!

1992

სულეგაყიდულთა თავზე,
მზე ჰკიდია,
ვით დამოკლეს
მასვილი და... დღე – დღეს მისღვეს...
შორიდან კი გრძელი მოჩანს,
მათი გზა კი არის მოკლე!!!
და სურთ ისევ მოკლან ქრისტე,
კლავენ...
მაგრამ ვედარ მოკლეს!

1971

ბრაალის რაინდი

ბევრი მირონცხებული,

უამმა აღარ დაინდო!

გზაზე ათასწლეულის –

დასწვა ცეცხლით და ალით...

შენ შემორჩი "გრაალის"

ერთადერთი რაინდი.

1974

საიდანღაც ხმა ისმის მკვლევარე:

– ძნელია,

მაგრამ უკეთესია,

თუკი სულიერ გვემას აიტან...

ჯვარს გაცვან,

მოკვდე, როგორც მესია,

და მერე ისევ იშვა თავიდან.

1989

როცა ღამის წველიადში –
ერთად ჩავა ყველა მზე
და კოლხეთის წარსული –
არგონავტებს მოგისევს!
სწორედ მაშინ ღაზური –
სიტყვა დაწვავს პელაზგებს –
აქილევსს და
ოდისევსს!

1972

ოქროს ვარსკვლავთა სიმბიძისაგან
გადრეკილია ღამის სვეტები...
ახლა შენს ირგვლივ –
მირიადი ღანდი ირევა...
მაგრამ დრო იყო თავგამეტებით
რომ გფარველობდა –
ღმერთი მინევრა*.

1989

*მინევრა – სიბრძნის, გონიერების, პოეზიის და მუსიკის
მფარველი რომაული ღვთაება

უამი ისევ დამდგარა –
ერუ-მუნჯთა,
ჩლუნგთა
და ბეცთა,
მაძღართა, არა მშიერთა.
და ღრენა ისევ მოისმის –
აპოკალიფსურ მხეცთა
და იმათ ნაშიერთა.

1969

კლდეებს ათასწლეულების
რაც ქვა-ლოდი
მოსეთქვია,
მექცა ღამედ და მეწყერად!
უუძველესი კოლხეთია –
ჩემი ხსნა და
ბედისწერა.

2010

მადრიგალი

მ. ე. – ს

ისე, ვით მდინარე ზღვას,

სიცოცხლე,

სიკვილს ერთვის,

/ხოტბამ დაგასხა რეტი/

რადგანაც იცი რომ ჩემთვის,

სიცოცხლე ხარ და...

მეტიც...

2009

ღაბრუნება

რადგან ჩვენ სინათლიდან –
 სიბნელეში მოვედით!
ავ ღმერთს ცას და მიწას შუა,
 ვევართ გამოკეტილი,
 და გვტანჯავს და
 გვაბრუნებს...
მაგრამ ღმერთი კეთილი,
 ისევ უკან გვაბრუნებს.

1960

ერთი ღღე

თუნდაც ერთი ღღე,
ჩემს მტრებზე,
მეტი მაცოცხლე უფალო!
რომ ვჭვრედე მე ჩემს
სამშობლოს
ცას –
უღრუბლოს და უკვამლოს.

2018

ღაჟო, ოფოფი

გზას მოვსდევდი მაცხოვრის,
ეშმაკი კი მაცდუნდა,
ღამის კართან –
მოფოფრილს.

მაგრამ მე მაფშალია
(ღაჟო) მყავდა
მაცნედ და
სოლომონს კი ოფოფი.

1959

სული

გასაფრენად მზად არის,
მაგრამ, როგორც ალბატროსს,
ყოფნის დიდი ფრთე უშლის;
გასაფრენი ჩიტივით
სულს –
მიმალულს სხეულში.

2018

ქართული, მეგრული, სვანური

ათი ათასწლეული,
ოქროს ტოტი ერხევა,
ცვივა ოქროს ნაყოფი –
(დიდგორი და მარტყოფი.)
მეგრულ ენას,
სვანურ ენას –
ქართულ ენის ხერხემაღს.

1971

ძლევაი საკვირველი

ლოცვის ყველა ტადარი,

გახლავთ სვეტიცხოველი,

დედის შეკვივლება კი –

გაელვება არ ყოფნის.

და შენთვის დღე ყოველი –

„ძლევაი საკვირველი“ და...

არის ველი მარტყოფის.

1970

ახ-ჭუღჭუღ (ოფოფი)

როგორც აღარ დაიშლის

ძადლი ყეფას:

– ოფ!.. ოფ!.. ფის!..

ისე, შენ, ვით დარვიში¹,

ამბობ და მრწამსს

არ იშლი:

„– ჩვენში სახლობს ოფოფი“.

1959

¹ პალესტინელი მისტიკოსი პოეტი.

სიმორღი

ფრინველთ მეფის „სიმორღის“,
პოვნის იმედს ატარებ,
ვით პოეტი ატარი.

თუმცა მისი მხილველი,
არ ყოფილა სულდგმული!
მხოლოდ ისღა იციან,
რომ მას დარჩა
ფერადი –
ერთი ღერი ბუმბული.

1973

უცხონი

ვინც თქვა: ციდან ვართ მოსული,
მას წინაპარი ვუცხოხე...
და მსურს სამყაროს
ვაუწყო:
დედამიწაზე ვართ უცხო!!!
„კურთხეულ იყვნენ უცხონი“¹

1960

¹ შტეფან ვაიდნერი – გერმანელი მწერალი.

ისევ მარწკინიები

როცა სასაფლაოზე მწუხრი ჩამოდგება და,

წასვლის ზარი დარეკავს!

წამსვე მარწკინიები.¹

ხსოვნის ფარნებს ანთებენ,

მერე მიცვალებულსთა სულებს –

სამოთხისკენ –

წკვარამ გზას უნათებენ...

2017

¹ მარწკინიები (მეგრ.) – ციციანთელები.

ხილვა; ალა-მაჰმად-ხანო (1795 წ.)

ურჯულონი თბილისის,

აღსავლის კარს აღებენ!

/ომი დაუსბამო.../

და ვჭვრეტ: ალა-მაჰმად-ხანს,

ხმალშემართულს კრწანისთან,

გმირთა სისხლით ირწყვება,

ორთაჭალის ბაღები

და...

გოგირდის აბანო.

1965

მაკთული სუჰრაგარდი

ქათქათას და გედის ყელას,
ვით ამშვენებს აღმოსავლურ
სურას ვარდი,
ისე შვენის მეთორმეტე საუკუნეს
იგაგები –
არაბ მაკთულ სუჰრაგარდის.

1968

სამხრეთ საქართველოში

მთა შემოგეხვდა ციკლოპივით,
ცალ თვალად ტბა –
მოუჩანდა თავფარავნის.

ხელს გვიქნევდა ახალციხე
და აწყური,
წამს იქუხა...

შეიყარა ღრუბლები
ცის დამფარავი.

და....

მერე ცამ დედამიწა
დაარწყულა.

1960

დღე და ღამე პირსა გებანს
მზის და მთვარის
ემბაზით,
ჩვენ კი დედამიწაზე,
მაინც ვრჩებით
„უცხონი“.
და ნიადაგ „ნათელში“
ვფიქრობთ დაბრუნებაზე.

1967

წარსული

წლები ხსოვნის კარიდან –
ფეხაკრეფით გადიან,
ვერ აკავებთ ღობე ცის.
მივიწყებულ ჩვენს წარსულს
ვჭკვრეტო თვალსველს და
დარდიანს.
ჩვენსკენ კისერ მოღრეცილს.

1969

ამაღლება

„მიდიხარ?! ისევ მიგვაქვს წვალება.“
გალაკტიონი

ასეა:

აქ ცოცხალ პოეტებს,
არ თვლიან ძაღლებად!!!
შენც ასე! – /ვით მაკედონელი/
მიდიხარ შიშველი!
და მერე...
ცად „ამაღლება“,
სიცოცხლე კი არა!
სიკვდილი გიშველის!

2014

1000 ზანქარი

მინაწერი „კოლხური ფსალმუნების“
ოცდამეათე ტომზე

გესმოდა მნათთა გალობა,

გედგა წყვილადის ნათელი,

ხან წვიმა იყო,

ხან ქარი.

და... მაინც უფლის წყალობით,

სულ „ბიხოკამდე“ გათაღე,

ათასზე მეტი ფანქარი.

2018

ისევ „კოლხური ფსალმუნები“

უფლისგან ნაწყალობელი –
სივრცეა თვალშეუვლები,
და...
„კოლხური ფსალმუნები“ –
დედო ზარის შემოკერაა,
რომლის ხმაზე ცოცხლდებიან –
ჩვენი დიდი წინაპრები,
მკედარი ათასწლეულები....

1989

ლაკადა

თენდება და წყაროები,
კვლავ იწყებენ ჩუმად ლიკლიკს,
მთებს ნათელი ირგვლივ
მოსავთ,
დღე, მზეს, როგორც დამის
შიკრიკს
ელის, ვითა სოლომონი
თავის ოფოფს –
გვირგვინოსანს.

1986

ხილვა: მერკური, პლუტონი

მშობლიური ცა გიქნევს

მთვარის ვერცხლის

ტიარას,

რადგან დედამიწაზე

არავინ გყავს მოსაყდრე!

და... მერკურზე¹ კი არა,

პლუტონზე² ხარ მოსახლე.

2018

¹ მერკურამდე – 160 მილიონი კმ-ია.

² პლუტონამდე – 6 მილიარდი კმ-ია.

ლოდი60

არ ჩანს ჯუკუ,

ჯეკუ

ოფა!

ეტყობა, რომ დამაშვრალებს,

მოსწყინდა ამ სოფლად

ყოფნა.

და წასულან ერთად ყველა...

... რვა და-ძმისგან არვინ მივის

და... სიცოცხლეს სულს ვუბერავ –

ველი ცეცხლის მამლის ყივილს.

2019

ეა-ენქის სამეფო

პონტოს სანაპიროზე,

მე კოლხეთში მეგუღვის,

ეა-ენქის¹ სამეფო,

წყლები „განჭაბუკების“ –

აბზუ-აფსარ-

ენგურის.²

¹ მთავარი ღვთაება – შუმერულ-აქიდურ მითოლოგიაში.

² მიწისქვეშ მტკნარი წყლების ღმერთი.

ერგასი

დღეს ერგასი¹ მიინავლა,
რაც სიმღერა მესმის გედის
და მწუხრიდან –
რიჟრაჟამდე,
მიაგორებ ცაზე მთვარეს.
ვით სიზიფეს,
შენც გცდის ბედი,
უპოვარს და
უყვავიჭარეს.

1991

¹ ერგასი – 50

მეცხრის ცა

მოსელის დღიდან გესმოდა
ხმა მტრედის და
მერცხლისა,
მაცხოვარის გოდება
და ჩხრიალი ვერცხლისა...
ბოლოს ყველა მიწენარდა,
უხმოდ ჩამოგეცრიცა –
„ფიროსმანის ნახატი,“
შენი წილი –
მეცხრის ცა¹.

1991

¹ ვაჟა ფერისელი რიგით მეცხრეა, შვიდი ძმა და ორი და..

ჰეფესტოს ხელით ნაჭედი
და ზევსისგან ნაბოძები,
ცის მინდორზე –
ღამის გზისპირ,
ოქროს სვეტად აღმართული –
ვარსკვლავების
დგას ბოძები.

2018

კოლხეთის დიდ წარსულიდან,
ისევ მომესმის კვნესა მე,
სამშობლოდან შორს –
დევნილის.
თივლატ-პილესერ მესამის,
სულუმად მილიდელივით.

1960

დალი და სულკალმახი

სიყვარული მშობლიური,
აღბათ მთებმა უკარნახეს,
რომ იპოვონ სამართალი,
და... სვანეთში ხმობს ამირანს
დედა-დალი,
ფშავში მამა –
სულკალმახი.

1960

მესა

ტალღა ხელებაპერობილი,
უღმერთობას ცას შეჩივის...
სივრცეს ღებავს მესა ინად.
ზღვა ქარის თმებაჩეჩილი,
მოჰგავს ცბიერ
მესაღინას¹.

1964

¹ რომაელი იმპერატორის კლავდიუსის მესამე ცოლი.

სვანი მეტივეები

სვანეთის ცხრა წყაროდან,
ცხრავე სვანი მეტივე,
ძირს დაეშვა ცხრატივით.

(მთები გამოეტირნენ)
დატრიალდნენ ცხვანტივით.
სინჯეს ორთაყვირები
და როცა ზღვა იხილეს,
ცხრავემ სიხარულისგან
ერთად მორთო ყვირილი.

1954

დიონისე მთეპუი

/ვარიანტი/

ქალწულ ცას მზით მოღიმილეს,
თითქოს გრგვინვა ესმა მეხის
და მთები რომ შებარბაცდა,

– მიწა იძრა?!

– არა!

მთვრალმა დიონისემ

წაკრა ფეხი.

1955

ცა

წამით არ ხუჭავს თვალებს,
სახეს სიშორით იშრობს,
რადგან აკვანში უწევს –

ცას,

თავის ორი პირმშო,

დღისით – მზე,

ღამით – მთვარე.

1953

დარიოს – I

რომაელებს ქართველი
ორი იმპერატორი¹
ესვა მთლად საკვირველი,
ასევე სპარსელებსაც
ჰყავდათ თურმე ხელმიწედ –
ჰერეთელი (კახელი)
დარიოსი – პირველი.

1962

¹ დარიოს-I – (522-486)

წიგნი

სიტყვა – ქარიშხალია,
მძვინვარ ზღვებს რომ
არწევენ...

(ძალუძს მთებიც აყაროს!)

წიგნი – არის სამყარო –
ვარსკვლავებით ნაწერი.

1960

შიში

უსვამს და უსვამს

მთვარის შალაშინს

ღამე,

დღეებს კვლავ აშალაშინებს,
და ერთადერთი მე ის მაშინებს –
ამ წუთისოფლად მოსვლის

წამიდან,

რომ ჩვენ სიკვდილის

უწყვეტ რიგში

ვღებოთ მაშინვე.

2018

ბიბლია

სსოენა ათასწლეულების
მოგიშვია თმა-წვერივით,
კაცს ბრძენსა
და იღბლიანს,
მნათთა ოქროს ასოებით
დაწერილი –
შენ ხარ წიგნი...
ბიბლია.

2018

ჰომინები

სინათლიდან ნაშობნი,
ბნელში გზას ვერ იგნებენ!
ადევთ ღღეთა ხუნდები.
ჩვენ, ვით ჰომინები¹,
არყოფნიდან მოსული.
უკანვე,
შინ ვბრუნდებით.

1964

¹ ჰომინგი (იხგლ.) – შინ დაბრუნება.

ობელისკი

ამბობენ: „უამი მოალის“,
გაიფანტება ეს ნისლეები!
და მყინვარწვერზე იხილავთ
მგოსნის ცად აწვდილ
ობელისკს!
ვინ ნერუს!
ან ვინ ნობელის!
პირველი ჯილდო იქნება
ეგრისელის!

2018

მწუხრი მკერდს რომ გაიღელავს,
გამოჩნდება ბნელში მთვარე,
ვით პორტალი¹,
შეღებილი შიშის ფერად,
ცა გაიხდის ღამის პერანგს,
ვარსკვლავების ნაძიძგნი და
ნაკორტნალი.

2010

¹ პორტალი (ღათ.) – ალაგე, კარი, ჭიშკარი

მტკვარი

ამღვრეულ ზვირთებს მიაქვს
აღსავლით,
აუხდენელი ქართველის ოცნება!!!
კვნესა დუღუკის
და გმინვა თარის.
ადარ იქნა და არ უხორცდება
ღია ჭრილობა ჩემს თბილისს –
მტკვარი.

1969

ისე, ვითარცა ადამ კადმოსი,
ცისიერი ხარ...
და გიხაროდეს,
ცად რომ კვლავ გელის უცხო პლანეტა.
არ გიძებნია ამაქვეყნად
ფონი აროდეს,
მუდამ გიხმობდა სიღრმე
მძვინვარ ოკეანეთა.

2019

ენბური

ფახისი¹ და ენგური²,
ვითარც ძველად
ისევ ისე,
ზღვისკენ კვლავ მოისწრაფის.
ქაღდეველი იყო ქრისტე
თავისივე ღვთისმოსავი –
ათორმეტი –
მოწაფით.

1962

¹ ფახისი – წყლის ღვთაება კოლხურ პანთეონში.

² ენგური – (ინგირი – მუგრ.) ერქვა მის ნაპირზე ათას-
წლეულების იქით აშენებულ კოლხურ ტაძარს.

ცროლის მთა

ვითა ადრე ფშავ-სევსურთა

მთები,

ადრე აქ მოსახლე,

მეგრელებსა და ელის ჭანებს...

გარდასულა უამი ძრწოლის,

ნისლში დგას და გველისმჭემელს“

კვლავ იხსენებს ის მთა –

ცროლის.

1960

ოსებ – არესის და პარას ჭალა

ეპა,

ეს როდის...

მადლი ხსოვნას!

ისევ მწამს მისი.

როს არესის და პარას ჭალაში,

მდგარ დიდ მუხებზე,

ერთზე – ოქროს

ჩალა ეკიდა,

მეორეზე კი – ოქროს საწმისი.

1970

ური

ხამისკური, მშვიდობა-ური,
ყუმ-ური და ა. შ...

ხუთზე მეტი ათასი წლის
წინ,

ური ქვეყნად ერთი იყო,
ახლა ჩვენთან ური¹ ოშობს².
მაშინ უფრო მიირთმევდნენ
ღვინოს
შუმს და ურიოშოს.

2019

¹ ური – შუმერთა დედაქალაქი

² ოში (მეგრ.) – ასი

სქური და დიოსკურები

სხვის შეილება ვერ იტანს ჰერა¹
თუ იხელთა დასთხრის თვალებს,
და კოლხ დედას იოს² ურევს.
გხედავ: სქურში³ მოჭყუმპალე
ნაჟირუა⁴ –
დიოსკურებს⁵.

1965

¹ ჰერა – მამაღმერთის – ზევსის ცოლი

² იო – ძველარგოული მთვარის ღვთაება, “ზევსის საყვარელი”:

³ სქური – წყარო სოფ. აბასთუმანში “ზუგდიდის რ-ნი

⁴ ნაჟირუა “მეგრ.” – ტყუპები.

⁵ დიოსკურები – ზევსის შეილები: მოკვდავი კასტორი და უკვდავი პოლისევკი.

ვარსკვლავები დაბმარხავენ

ხელთ გიპყრია მზით ნაჭედი
დღე და ღამე,
ვით ფარ-ხმალი
და გელის ის ვინც გელოდა.
ვარსკვლავები
ცაში ჩუმად დაბმარხავენ,
დაგადებენ მთვარეს ღოდად.

2007

თეთნულდის ღამე

როცა მოესმათ კივილი დალის,
მთებმა გულ-მკერდზე ღოდები
ოცეს,
აიყოლიეს კლდეები სალი.
მერე უეცრად დაბრმავდა სივრცე
და ცას და ღამეს –
ვარსკვლავებით დაეხსოთ თვალი.

1972

* * *

შიშველ-ტიტველ ვარსკვლავებს კი
არც მამა ჰყავთ,
არც დედა.
მიცვალებულ გმირთა სულებს –
დღისით – მზე და
ღამით მთვარე
ადგათ შარავანდედად.

1972

✽

* * *

აღმოსავლეთით ცის თეთრ ჭიშკართან,
მზეს ელოდება მთვარე –
ეული,
მაგრამ არა და არა ჩანს არდი*.
და ვვერესტი –
ცად გაქცეული,
არავინ იცის, დედამიწას
თუ როგორ დარდობს.

1979

* „არდი–ადრე მზეს უნდა რქმეოდა“. ივანე ჯავახიშვილი.

ს ა ლ ხ ი ნ ო შ ი

სალხინოა...

და ღხინია,

მაგრამ გზად თუ შეგეყარა

და სიკვდილმა გიწია,

ნუ შეკრთები! – დაგიფარავს:

ჭყონი¹,

კურზუ²,

კიწია³.

1974

.შ. 1,2,3 – პრეისტორიულ კოლხთა წარმართული ღვთაებები, ამჟამად სოფლები მარტვილის რაიონში.

* * *

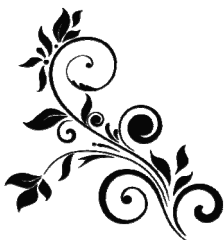
მიმწუხრის შავი ჯოხის კაკუნით
ჩადიოდა მზე ფერნაკლული
და ჰგავდა ბრმა,
ღამაზ ოცნებას.
ღრუბლები ქარში თმებს იშლიდნენ
და დატიროდნენ ბორცვებთან
შენს მომლოდინე
სიმშვიდეს.

* * *

სიცოცხლედ და სიხარულად,
ყოველ დილით
მზე ამოდის,
ოქროსფერი, როგორც ხვითო.
სიკვდილი ჩვენთან
არ მოდის,
ჩვენ მივდივართ მასთან თვითონ.

2008

* * *

ცა გაშლილია, ვით სუფრა
ათასწლეული
თამაღობა კი მთვარემ ინება,
და ვარსკვლავები ოქრო-ვერცხლის
არის თასები,
რომელი კამკამა ნათლით ავსებენ,
უფლის რჩეული ქერუბიმები*.

1984

* ქერუბიმები – ექვსფრთიანი ანგელოზები.

* * *

ცის და მიწის სიყვარული
სამიათასჯერ გართმე.
არც ნაკლები
და არც მეტი,
შენი ლექსი მოჰგავს კრეტის
ან ეგვიპტის ლაბირინთებს.

1994

* * *

პოსეიდონს ბაძავ,
ამბობ და არ მალავ:
ვერ იქნები მშვიდად,
თუ არ გეცნო ახლა,
ზღვას რომ ღუნავს მშვილდად.

2006

რეა და კიბალე

ბაბილონის კი არა,

ცად მიჰყევი ღოცვის და

უფლის მაღალ კიბეებს,

და მსხვერპლს წირავ რეას¹ და

ღმერთთა დედა-კიბელეს².

1964

¹ რეა – ფრიგიელი ღმერთქალი.

² კიბელე – პელაზგთა “ბერძენთა” დედა-ღვთაება.

* * *

ვიციო სიკვდილი უძლეველია,
მის ზრახვებს –
მაინც აღარო ვემხრობით,
და სიავესაც მით ველოდებით
არავინ უწყის,
თავზე როდის ჩამოგვემხოვა –
დამძიმებული ცა ღრუბლების
შავი ღოდებით.

* * *

სახელმა „ვაჟამ“ პოეზიის
მოწმენდილ ცაზე
გადაიქუსა
უცებ მეხივით –
და გადასწია რკინის ფარდა ათასწლეულთა
– კაცობრიობას,
რომ წარსული კოლხთა ეხილა.

2000

* * *

ციდან მუქარას ღმერთთა,
თითქმის მოეღო ბოლო
და ხშირად აღარ გვესმის.
ისე, ვით ზევსმა კრონოსს*,
ქრისტემ დაამხო ზევსი.

1989

* კრონოსი “ბერძ. – ოლიმპიამდელი ღვთაება ურანოსისა და გეას ვაჟი.

* * *

მოვარდა და ქარიშხალმა

ყურში რაღაც ჩაჩურჩულა,
(არვინ იცის რას დაპირდა,
ვინ გაიგებს ქარის ენას?!)

ჩაიმუხლა ზღვამ ნაპირთან

და მკვდარივით მიესვენა.

1997

* * *

ასი ათასი წელი გავიდა,
რაც რომ შენი ხმა
მოგვდევს,
მოგვკვივის...
არც ადამი ჩანს და აღარც ევა.
შენ პოეზიის გადევს
ბორკილი
და ნუ მოგასწროს ღმერთმა
მის მსხვერველს.

2007

ზღვა და კლდე

ნისლის თავჩაღმიანი

კლდე დგას კვლავ თავმოძვონედ...

სიკედილის თუ მგლისფერი ადევს

მიმწუხრს სახეზე:

რადგანაც კლდეს შეასკდეს,

ზღვას გრიგალი

აქეზებს.

1997

ხილვა: მომღერალი კოლხი

სანამ მამალი მზეს იყივლებდა,

მე

მოვიარე დედამიწის

ყველა კუნჭული

და ხსოვნის მიღმა,

შორს,

გარდასულ ათასწლეულში

ვნახე: ზის კოლხი

ვითარც შაშვი თვალმოსუჭული

და მთელ სამყაროს ატკობს თავისი

ტკბილი ღურჭულით*.

1972

* ღურჭული “მეგრ.” - სიმღერა, გალობა.

* * *

ღამის მიღმა,
აღმოსავლით,
მზის ლეკვების ისმის ყეფა
და იზრდება შიში ხავსად.
ელვა ცას თმებს გადაპარსავს,
გამოაჩანს მთვარის
კეფას.

1972

* * *

(ვარიანტი)

ერთი ვარსკვლავი სადღაც –
ქრება და ისევ ციმციმებს
და ცას სიშორე კორტნის...
ტყვიის ღრუბლების სიმძიმით –
ღამეს ემტვრევა ტოტი.

1984

* * *

სასთუმლად უდევთ მთვარის ბალიში,
სძინავთ ვარსკვლავებს –
ღამაზ ქალწულებს,
რომლებიც ღამით შიშველ სხეულს
ვერ იფარავენ.

და დღე-ღამეებს ერთმანეთზე
გადაბაწრულებს,
ცის უდაბნოში ვიღაც ისევ
მიაქარავენს...

1975

წარსულის იქით

გუშინ თუ,

გუშინწინ მოსულებს,

აურუოლებთ მტრებსა და

ავსულებს,

ვით ელვა ბნელში რომ მიჰქერი...

რომ გიხმობს კოლხეთის

წარსული,

სადღაც შორს...

წარსულის იქით...

1979

* * *

ტყიდან მოზოზინე ნახირს,
სურნელება მოაქვს მოლის,
ნიაგი თავს მდაბლად
უხრის.

ნისლის ჩიბუხს მოაბოლებს
და შემოდის სოფლად
მწუხრი.

1962

300 ჰეგესტო

მოსვლის დღიდან გწყალობს ღმერთი,
თუმც უმძრახად ხარ
მეფესთან,
სამჭედლო კი მაინც ბოლავს,
და შენც ისე,
ვით ჰეგესტო,
ჭედავ...
პოეზიის ფოლადს.

1974

* * *

სახეშეშლილი,

ტიტველ-შიშველი,

მიედინება ღამე მტკვარივით.

დაეკიდება ალბათ მალე სივრცეს

მზის ფარი.

ცამ სარცხვენელზე ახალი მთვარე

ღელვის ფოთოლივით აიფარა.

1977

ხილვა: 33 მილიონი ქართველი

მომხდურთან ბრძოლით

ბროლივით დამსხვრეულებს,

მოვა დრო,

უფალი გაამრთელებს,

მთავარია რწმენა არ დაილიოს.

რა დღეს და რა ხვალ,

ჩვენ ვიხილავთ ქართველებს,

ცამეტს კი არა,

ოცდაცამეტ მილიონს.

ამინ!

1992

* * *

გამთენიისას, როცა მყინვარმა,
შოორ წარსულიდან
გადმოფრენილი –
ნისლის ქათქათა აფრა აუშვა,
ანანურთან ხმა მესმა
ციხეთა:

„დახვდი!“

„დაჰკარი!“

და „არ გაუშვა“

1964

* * *

ცად განსახლებულ პლანეტებს,
და ვარსკვლავების ზვრებს,
მიწის სურნელი უდის.
მგოსნის სულია – მზე,
გალაქტიკებში რომ ბუდობს.

1968

* * *

ოცდათოთხმეტი საუკუნეა,
ეექსინის პონტო –
მედეაზე არის მგლოვარი.
ირგვლივ ყოველი დავიწყების
მტერმა დაფარა.
მხოლოდ შენ გახსოვს აიეტის ხმა
უხსოვარი.

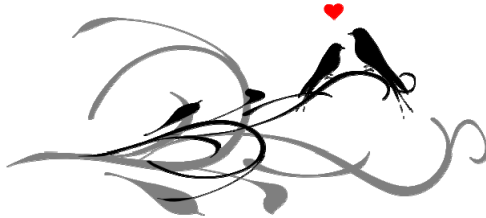
1968

* * *

ვითარც სახე სიკეთის,
მოხანს მოვარე სნეული.
და ჩემს თვალთა მზერაში,
ღამაზ ბუდეს იკეთებს:
ცეცხლი კოსმიური და
მზის სევდა შორეული.

2004

* * *

ვაჟას ფშავის ბუნება,
მართლაც საარაკოა,
ღვთის ხელით დაწერილი.
უინვალთან კი ვაკეა,
აკეთ-იქით მთებია,
ჰეროდოტეს წვერივით.

1976

* * *

აგვისტოა,

მზე წამით სიცხეს

აღარ ანელებს,

მზე მზეობას არ იშლის,

დღემ რომ თბილისს ასტუმრა.

პანთეონში დიდუბის –

ცისკენ თვალმიპყრობილი

წევს ტერენტი გრანელი

და უღვია სასთუმლად

ქვის პატარა ბაღიში.

1996

* * *

კოსმიური ჩემი ფიქრი,
ისევ ისე ვიმეორებ,
ხსოვნის ყვითელ ალამს კიდებს:
ვარსკვლავებს და
მეტეორებს,
პლანეტებს და გალაქტიკებს.

2006

* * *

ისტორიის დიდ მინდორზე
ახლა,
ათასწლეულების მერე,
ერთმანეთთან ბრძოლით გართულს,
ვხედავ: კოლხებს,
დაიანებს¹,
მიდიელებს² და სასპერებს³.

1970

¹²³ ქართველური ტომები

* * *

მზე ჩადის და ზღვისკარად, –
სხივთა რილო – ჭრილოა.
ცა და მიწა კოლხეთის –
(სად მითები დაგოგავს)
ფერწერული ტილოა,
სეზანის და ვან გოგის.

1991

* * *

თენდება!

მაგრამ წამითაც,

ქათქათა ღრუბლის ლოგინში,

მთვარე ვერ მორჩა კოტრიალს.

შესვეიან და ღამის ცას,

ვარსკვლავები კვლავ

კორტნიან....

1979

* * *

(გარიანტი)

მეხის ძახილზე დაიმსხვრევა
ცის თეთრი მინა,
შეკრთება მთვარე,
ვითარცა მწიერი.
და უამს ცისკრისას,
ჩემს კოლხეთში რომ
მოვა წვიმა,
ასე მგონია: დაბრუნდა და
მედეა ტირის.

1968

* * *

იყავი ექვსის...

ოცდაექვსის...

დღეს ხარ სამოციის...

არ იცი საით წავიდნენ წლები.

ყოველ დღის ბოლოს,

ახლაც დამის კუბოში წვები,

ხოლო დილით კი,

მზის ამოსვლა ისევ

გაოცებს.

2001

* * *

კლდეთა პიტალო ქვას გახეთქავდა –
მათი ოხვრა და
ცემა გულების.

შიშელებს რა ჰქონდათ დასამალავი.
და...

ასე იყვნენ ერთმანეთში
ჩაკარგულები,
სანამ განთიადს იყივლებდა ცაში
მამალი.

1971

* * *

დღეები მუდამ ბნელს გვარიდებენ,
ღამეები კი სიკვდილს
გვაჩვენებენ.

ცას მიჭედოილნი, როგორც ლურსმნები,
ეს ვარსკვლავები –

დღიდან გაჩენის,
რომ დუმან,
ნეტავ, ვინღას უსმენენ?!

1989

* * *

შორით რომ ისმის –

წინაპართა არის ჰანგები:

ცრემლის,

ტკივილის და

მღელვარების.

ჩემი კოლხეთი – ოქროს ჩანგია,

ზედ გადაჭიმული –

ათასწლეულების ღარებით.

1969

* * *

იმ პლანეტებზე –
სხვას არავის არ გაუვლია.
არვინ ყოფილა მზის
სიშორით
ასე სნეული.
მთვარე კი არა,
შენი სულია,
ვულკანად ცაში ამოფრქვეული
და ქვადქცეული.

2008

თ ო რ უ ი

პროფ. ვახტანგ თორაძეს

მომხედურმა ქართლი დაღეწა

იწვის თოთხამი,

აღეწი;

ირგელივ დგას სისხლის მორევი.

ყრია ხმლები და თორები.

ფართა ურიალი მოისმის

მიმწვართან –

თურმან თორელის.

2008

* * *

ღამით მთვარე მიმიძლოდა,
და დღისით კი მზეს
მივყავდი –
შენთან –
ჩემო,
მე უბილოს!!
ისე მაგრად შემეყვარდი,
ღამისაა შეგიძულო.

1968

* * *

ზეცისკენ მიიღტვი,
სიტყვის მათა ალალით,*
და უფალი იწამე!
შენ ხარ მასზე მაღალი,
ვითარცა ცა –
მიწაზე.

2001

* ალალი – ქარავანი

* * *

მაშრიყიდან –
მალრიბით
შენი დღესასწაული, –
გაბზარულ გულს ამრთელებს.
მზერას აღარ მაშორებს
ციდან თვალი –
ნათელი.

1972

უდაბნო უდაბნოთა

წამიც და...

უცეცხლოდ,

უკვამლოდ,

ვით ელვა, სამყაროს ჟრუანტელად

რომ დაუვლი!

ეს შენ ხარ უფალო!

უდაბნო უდაბნოთა,

სასწაულთა სასწაული.

1999

* * *

სიხარულის ედემში –
საიდუმლო ბილიკით,
რწმენამ რომ განანავა,
მიტომ გაწვდის ცხოვრების
ხე –
ზეციურ მანანას.

1966

* * *

მოვა და...

ის უხილავი,
ლოდზე წარწერებს გადაშლის
და მერე ღვთის ნაყოფს
უმწიფარს, უმწიფებს,
და მერე უძირო კალთაში
ჩაუყრის,
არყოფნასა და
ლუციფერს.*

2005

* ლუციფერი (ლათ.) ბოროტების ღვთაება.

* * *

ვარსკვლავებისგან ცა დაწრეტილა
და სისხლიანი არ უჩანს უბე.
ირგვლივ ყოველი ქცეულა ნაცრად.
და მთვარე მიჰყავთ დასავლით
ღრუბლებს,
გამთენისას ჯვარზე რომ აცვან.

1963

მზე და ფარი

რადგან მოხველ!

თვით სიკვდილსაც

აგდებ არად!

რადგან იცი: აწ და მარად,

დაგიფარავს მზე და

ფარი.

1962

* * *

ზღვის ღმერთს სანთლებს უნთებდნენ
კოლხებიც და
ბერძნებიც,
ჩამავალ მზის ფერებად.
და შენც დიდხანს ეძებდი
სულს და
სულიერებას.

1967

ფშავ-ხევსურიში

აჰა,
მთები მაღალი,
ნაარწივ-ნაორბალი,
ცას რომ აუდაბურებს.
მზეს და მთვარეს
აბრუნებს –
გაზაფხულის ბორბალი.

1967

მაღალი და ღიალი

წყდება ოხვრა,

გოდება

და ნათდება წყველიაღი.

ჩუმად ვიახლოვდება –

მაღალი და ღიალი –

ვარსკვლავი განთიადის.

1961

შურუფაძი, კოლხა, ური

მძინვარ ათასწლეულებში –

ნაბრძოლებთ და

ნამძინარევთ,

ზღაპრულ ხმაზე სალამურის,

ელვიძება შუამდინარეთს –

ცამდე აწვდილ დიდ ქალაქებს:

შურუფაქის,¹

კოლხას,²

ურის.³

1964

¹²³ კოლხეთის პრეისტორიული ქალაქები.

* * *

მზის გულისცემას –
სივრცეები ჩუმად უსმენდნენ...
კვდებოდა მთვარე,
იცვლებოდა პეტრე –
პავლეოი.
შემკრთალი ღამე, ვარსკვლავების
ოქროს ქუსლებზე
იდგა და ღამაზ დღის შესახვედრად
მიირწეოდა –
აღმოსავლეთით.

1972

ღალატის ყვავილი

ყვოდა კოლხეთი...

ღღუ იღვა მზიანი,

და აღარ ბღოდნენ ღამეებს

ვერძები.

ნათელი ეფინათ კოლხ-სპათა

პალატებს,

მაგრამ ხილვაზე ჭაბუკი ბერძენის,

წამსვე აღმოცენდა ყვაილი

ღალატის.

1963

* * *

ადამის ძის დიდი ვალი –
სულის ცამდე ატანაა,
და იქიდან მიწას
შერთვის.

სიძულვილი –
სატანაა,
სიყვარული არის ღმერთი.

1963

* * *

ცის წუხილი კრთება ელვად,
ვარსკვლავებით დაცხრილული,
საყდრის ახლოს,
მუხიანთან.

თეთრი ლანდი დგას ხილულის,
ისმის ხმები უხილავთა.

1976

* * *

ლაჟვარდებიდან მზირალი –
ირგვლივ დიდი მთებია,
(მიწა ვინ თქვა უმთებო!)
ცას თაყვანს სცემ, ვით უფალს,
დღის და ღამის ფრთებიანს,
გიჟვარს მიწა უფრთებო.

1961

* * *

ვარსკვლავები გზას უთმობენ,
ღამეს ისევ მოჰყავს დილა,
ბნელს შებმული –

მთვარის ეტლით.

მეცხადება იგი ხშირად:

ცეცხლითა და

ნათლის სვეტით.

1963

* * *

ელვის ოქრომკედით ნაქარგს –
ისევ იცვამ თეთრ სამოსელს,
წვერ-ულვაში –

გშვენის თეთრი.

ნისლში მიხვალ, როგორც მოსე,
ხილვად შენი
მამალმერთის.

1998

* * *

მზემ ყივილზე ოქროს მამლის,
გამოაღო ზეცის კარი,
თქვა:

რამდენი მძინებია.

მოვარე – ვერცხლის ჩანგი არი,
ვარსკვლავები –
სიმებია.

1963

* * *

ცხრა ზღვისა და ცხრა მთის იქით,
კოლა-კოლხთა იყო
ლხინი.

(ერთი არ დამიძინია).

წარსულიდან ხელს მიქნევდნენ:

შურუფაქი,¹

შარუქინი,²

ური,³

ნიპური,⁴ ნინია.⁵

1968

^{1,2,3,4,5} შუმერთა პრეისტორიული ქალაქები.

სარჩევი

წინასიტყვაობის მაგიერ.....	5
ლექსი.....	25
ხსოვნის ხიდი.....	26
იქნებ.....	27
ბილიარდი.....	28
უსახელო უფლისციხელს.....	29
ზე-სკნელის გზაგასაყართან.....	30
ცა კოლხური.....	31
წარწერები კლდეებზე.....	32
ხილვა, ეკლის გვირგვინი.....	33
ანაბასისი.....	34
სევედა.....	35
ორი სოფელი.....	36
თემიდა.....	37
აორნი.....	38
100 – ტომეული.....	39
მიყვარხარ.....	40
ორი ქრისტეს მხედარი.....	43
ხარება.....	44
ყოფნა, არყოფნა.....	45

ხილვა: სამართალი.....	46
* * * მიწა უცებ მიატოვე!.....	47
მოკვდა და გარდაიცვალა.....	48
ნენანა.....	49
მზე და მთვარე.....	50
ადამიანი მთვარეზე.....	51
ცა, ღრუბელი, გიდე მოპასვანი.....	52
პოეზიის რაინდი.....	53
ბაბილონი, ური.....	54
აკაკი და ილია.....	55
თორი, სადგერი, თავფარავანი.....	56
სულიწმიდის ქარი.....	57
ხორეშან.....	58
ილორი.....	59
საყდარისი.....	60
ნობელი.....	61
დავითი და კონსტანტინე.....	62
ბუცეფალი.....	63
მეინვარი.....	64
კოლხს და აქაველს.....	65
3000.....	66
კოლხური მთვარე.....	67
ახალი ათონი, ანაკოფია,	

სვიმონ ანანელი	68
მთვარე – პილიგრიმი.....	69
* * * რომაელთა შიშს და ძრწოლას..	70
კოლხური ცის აბარწა	71
კოლხური მთები.....	72
რომი და ვატიკანი.....	73
1000 ლარიანი.....	74
დიანებს და დიაოხებს.....	75
*** მამა, ძე და სულიწმინდის	76
ომინგ	77
*** ვარსკვლავებით დაწინწკლული	78
*** შენ ოდით დაგყვა ბუნება	79
*** მადლით დაუშრეტელი	80
*** შორი და ახლობელი	81
*** სული უფლის მონაბერი.....	82
*** ვერ დაადნო მზის ხურვებამ.....	83
*** ჩაქრა ბაგრატიონთა.....	84
*** უფლის მადლით შებუმბლული	85
*** შორი წარსულის მთის და.....	86
*** მუხლმოყრით	87
*** ელვა გაერთა ღვთის ფიქრით	88
*** გაიელვებს სახე ლოდის	89
*** ორი ათასი წელია.....	90

ვენახი და აგარაკი	91
*** შენს მტრებსა და მოშურნეთ	92
*** რაც უნდა გითხრან და	93
შენი სახელი	94
აგუნა	95
*** მღვარი ლოდინის ჭიშკართან	96
*** სახე წითლად შეფაკული	97
*** მწვერვალებს რომ აფენია	98
*** გრიგალად და ქარიშხალად	99
შურისძიება	100
*** დელვას გაჰყვა	101
*** მამა უფალმა შემინდოს	102
ვითარც ჩემი მზე და ფარი	103
*** ვინ უნდა იყოს ნეტავი?!	104
ძღვეაჲ საკვირველი	105
*** ეს მიწისძვრა კი არაა	106
*** სიღურჯეს წუხს ცა	107
*** „ცეცხლთაგან შეჭამნეს იგინი“	108
*** სინამდვილე	109
კოლხეთი	110
*** შენი სული	111
*** დეკემბრის სუსხმა მიდამო	112
ეანნას ტაძარი	113

*** ელის მარადიული.....	114
*** ეშმაკისეულთ ღამით არ სძინავთ	115
ქუჯისა და ფარნავაზის.....	116
პოეტი ხარ ველური.....	117
*** კოლხეთის დიდი წარსულის.....	118
მზეჭაბუკი.....	119
ქარიატელ ქარიტებს.....	120
*** სადაც არ არის საჭირო.....	121
*** შენი სამუფეო ზეცაა.....	122
ვით ქსერქსე და დარიოს.....	123
ისევ ამაღლება.....	124
*** კოლხურ ციდან მოისმის.....	125
*** სულებგაყიდულთა თავზე.....	126
გრაალის რაინდი.....	127
*** სამყარო უსმენს გალურსული.....	128
*** საიდანღაც ხმა ისმის მჭმუნვარე..	129
*** როცა ღამის წყვილიაღში.....	130
*** ოქროს ვარსკვლავთა.....	131
*** უამი ისევ დამდგარა.....	132
დიდოსტატებს სონეტის.....	133
*** კლდეებს ათასწლეულების.....	134
მადრიგალი.....	135
დაბრუნება.....	136

ერთი დღე.....	137
ღაჟო, ოფოფი.....	138
სული.....	139
ქართული, მეგრული, სვანური.....	140
ძღვეაი საკვირველი.....	141
ალ-ჰუდჰუდ (ოფოფი).....	142
სიმორღი.....	143
უცხონი.....	144
ისევ მარწკინიები.....	145
ხიღვა; აღა-მაჰმად-ხანი (1795 წ.).....	146
მაკთული სუჰრაგარღი.....	147
სამხრეთ საქართველოში.....	148
*** დღე და ღამე პირსა გვბანს.....	149
წარსული.....	150
ამაღღება.....	151
1000 ფანქარი.....	152
ისევ „კოღხური ფსაღმუნები“.....	153
ღაკაღა.....	154
ხიღვა: მერკური, პღუტონი.....	155
ღოღინი.....	156
ეა-ენქის სამეფო.....	157
ერგასი.....	158
მეცხრის ცა.....	159

*** ჰეფესტოს ხელით ნაჭედი	160
*** კოლხეთის დიდ წარსულიდან.....	161
დალი და სულკალმახი	162
მესა.....	163
სვანი მეტივეები.....	164
დიონისე მთებში.....	165
ცა.....	166
დარიოს – I.....	167
წიგნი.....	168
შიში.....	169
ბიბლია.....	170
ჰოუმიზგები.....	171
ობელისკი.....	172
*** მწუხრი მკერდს რომ გაიღვდავს... 173	
მტკვარი	174
*** ისე, ვითარცა ადამ კადმოსი	175
ენგური.....	176
ცროლის მთა	177
ისევ – არესის და პარას ჭალა.....	178
ური.....	179
სქური და დიოსკურები.....	180
ვარსკვლავები დაგმარხავენ.....	181
თეთნულდის ღამე.....	182

* * * შიშველ-ტიტველ ვარსკვლავებს 183

* * * აღმოსავლეთით ცის..... 184

ს ა ლ ხ ი ნ ო შ ი..... 185

* * * მიმწუხრის შავი ჯოხის..... 186

* * * სიცოცხლედ და სიხარულად..... 187

* * * ცა გაშლილია, ვით სუფრა..... 188

* * * ცის და მიწის სიყვარული..... 189

* * * პოსეიდონს ბაძავ..... 190

რეა და კიბაღე..... 191

* * * ვიცით სიკვდილი უძღვეველია.... 192

* * * სახელმა „ვაჟამ“ პოეზიის..... 193

* * * ციდან მუქარას ღმერთთა..... 194

* * * მოვარდა და ქარიშხალმა..... 195

* * * ასი ათასი წელი გავიდა..... 196

ზღვა და კლდე..... 197

ხილვა: მომღერალი კოლხი..... 198

* * * ღამის მიღმა..... 199

* * * ერთი ვარსკვლავი სადღაც..... 200

* * * სასთუმლად უდევთ..... 201

წარსულის იქით..... 202

* * * ტყიდან მოზოზინე ნახირს..... 203

ვით ჰეფესტო..... 204

* * * სახემეშლილი..... 205

ხილვა: 33 მილიონი ქართველი.....206

* * * გამთენიისას, როცა მყინვარმა...207

* * * ცად განსახლებულ პლანეტებს 208

* * * ოცდაათოთხმეტი საუკუნეა.....209

* * * ვითარც სახე სიკეთის210

* * * ვაჟას ფშავის ბუნება.....211

* * * აგვისტოა.....212

* * * კოსმიური ჩემი ფიქრი.....213

* * * ისტორიის დიდ მინდორზე.....214

* * * მზე ჩადის და ზღვისკარად215

* * * თენდება!.....216

* * * მების ძახილზე დაიმსხვრევა217

* * * იყავი ექვსის.....218

* * * კლდეთა პიტალო ქვას219

* * * დღეები მუდამ ბნელს.....220

* * * შორით რომ ისმის221

* * * იმ პლანეტებზე222

თ ო რ შ ი.....223

* * * ღამით მთვარე მიმიძლოდა224

* * * ზეცისკენ მიიღტვი225

* * * მაშრიყიდან226

უდაბნო უდაბნოთა227

* * * სიხარულის ედემში.....228

* * * მოვა და.....	229
* * * ვარსკვლავებისგან ცა.....	230
მზე და ფარი.....	231
* * * ზღვის ღმერთს სანთლებს.....	232
ფშავ-ხევსურეთში.....	233
მალაღი და დიადი.....	234
შურუფაქი, კოლხა, ური.....	235
* * * მზის გულისცემას.....	236
ღალატის ყვავილი.....	237
* * * ადამის ძის დიდი ვალი.....	238
* * * ცის წუხილი კრთება ელვად.....	239
* * * ლაჟვარდებიდან მზირალი.....	240
* * * ვარსკვლავები გზას უთმობენ....	241
* * * ელვის ოქრომკედით ნაქარგს.....	242
* * * მზემ ყივილზე ოქროს მამლის...243	
* * * ცხრა ზღვისა და.....	244

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 86

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 86

გამომცემლობის

რედაქტორი

– მამუბა კახაშია

მხატვარი

– სპარტაკ ცინცაძე

მხატვრული რედაქტორი

– ირაკლი უშვერიძე

ტექნიკური რედაქტორი

– ნანა ღუმბაძე

კორექტორი

– სოფო ცინცაძე

კომპიუტერული

უზრუნველყოფა

– ნანა და დათო ყანდაშვილები

გამომცემელი – ზურაბ დოღბაია

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2020

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჯორჯიძის ქუჩის №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@gmail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com